هاوڕێ خۆشەویستە بارگرانەکانم.. ئەردەڵان عەبدوڵڵا

لەوانەبێت ئەم ناونیشانەی سەرەوە بەلاتانەوە سەیربێت، هاوڕێی خۆشەویست بۆ دەبێت بارگرانی بێت؟ ئەگەر بارگرانن بۆچی دەبنە هاوڕێی خۆشەویست؟ لەڕاستیدا نەمدەزانی چی هەڵبژێرم بۆ ئەم وتارە، کە زیاتر گوزارشت لە هەستی خۆم دەکات بەرامبەر بەکتێبەکانم. ئەم کتێبانە ماوەیەکی زۆرن لەگەڵمدا دەژین، هەریەکەشیان خاوەنی زەمەن و شوێنی خۆیانن. هەیانە مێژووی بۆ بیست ساڵ دەتوانم بڵێم زیاتریش دەگەڕێتەوە، ئەو کاتەی لە ئەڵمانیابووم. بۆ هەر شوێنێك چووبێتم لەگەڵ خۆم بردوون. هەندێکیان کێش و قەبارەیان قورسە، هەندێکیشیان نووسەرەکانیان ڕەزایان قوورسە یان لە سەردەمی خۆیاندا خەڵکی ڕقیان لێبووە، دواتر بۆچوونی خەڵکی بەرامبەریان گۆڕاوە. بەڵام لە هەمانکاتیشدا بەناچاری هەموو ئەم کتێبانەم لەگەڵ خۆم هەڵگرتووە. هەر کاتێك کۆچ دەکەم یان ماڵ دەگوازمەوە، ئەم کتێبانە دەبنە خەمی سەرەکیم، چییان لێبکەم؟ چۆن بیانگوازمەوە؟ ئەمە جگە لە بڕە بڕی حەماڵ و سایەق و خەڵکی تر. بەڵام زۆرجاران سەیریان دەکەم، لەگەڵ هەندێك لە نووسەرانی کتێبەکانەوە دەکەومە گفتوگۆیەکی ڕۆحییەوە، هەموو غەم و بارگرانییەکانم لەبیر دەچێت. جاری واهەیە بەتایبەتی ئەوکاتانەی زۆربێزارم، کتێبێك دەبێتە فریادڕەسم و هەموو غەم و خەفەتێکم لە کۆڵ دەکەنەوە، لابردنی ئەم بارە قورسە بەسەر جەستە و ڕۆحمەوە، هەموو بارگرانییەکی ئەوانم لەبیر دەچێتەوە، بەتایبەتی لەکاتی بارکردندا.

زۆرجاریش لەخۆم دەپرسم بەتایبەتی کاتێك بەرامبەریان رادەوەستم، ئاخۆ ئەگەر لە جیاتی ئەم کتێبانە شتی ترم کۆبکردایەتەوە بۆ نموونە پارە و سامانی ماددی، ئەوا وەزعم چۆن دەبوو؟ تۆ بڵێیت وەزعم باشتر نەبوایە؟ یان لە خۆم دەپرسم بۆچی وەکو باوکم هەر زوو دەستم بە کەسابەت و بازرگانی نەکرد، بۆچی خۆم خستە ناو دنیای کتێب و عیلم و مەعریفەوە؟ ئایا ئەگەر ئەهلی بازاڕ بوومایە باشتر دەبوو یان ئەهلی قەڵەم؟ هەندێکجاریش کە سەیری ئەمڕۆی کتێب و خوێندنەوە دەکەم، جەوێکی هێندە تراژیدییە، کە تەواوی نووسەر و ڕۆشنبیران بێزار و نیگەران کردووە و حەزیش بە مانەوە تێیدا ناکەیت. دەمی هەر کەسێك دەکەیتەوە، گاڵتە بە خوێندنەوە و کتێب

دەکات، ئەوە با هێرشی دڵڕەقانەی تەکنۆلۆژیای بوەستێت، کە بە بەردەوامی پەلاماری جیهانی کتێب و نووسین دەدات، هێندەی تر لەخۆم نائومێد دەبم.
لە خۆم دەپرسم تۆ بڵێیت ئەو رێچکەیەی ژیان کە من ماوەی چەندین ساڵە هەڵمبژاردووە، هەڵە و ناڕاست نەبێت؟ تۆ بڵێیت من رێگا راستەکەم ون نەکردبێت؟ ئەمە و کۆمەڵێك پرسیاری تر، کە نەك من، بەڵکو هەموو نووسەرێك رۆژانە رووبەڕوویان دەبێتەوە، بە گومان و ترسەوە سەیری داهاتووی خۆیی و کتێبەکانی دەکات.

بەڵام لەگەڵ هەموو ئەوانەشدا، ناتوانم خۆم لە جێژی کتێب و خوێندنەوە بدزمەوە و وازی لێبێنم، دەتوانم بڵێم تووشی جۆرە حاڵەتێك بووم نازانم ناوی بنێم چی، ئالوودەبوون، هۆگریی، شەیدایی. هەرچەندە کە دەڵێین ئالوودە بوون، وشەیەکی نێگەتیڤ و خراپە، گوزارشت لە حاڵەتێکی خراپی مرۆڤ دەکات، بۆیە لەگەڵ ئەوەدا نیم کە وشەی ئالوودە بوون دابنێم بۆ کتێب، دەتوانم بڵێم جۆرە هەستێکی وابەستەییە بە شتێکەوە، یان ئولفەت گرتنە بە شتێکەوە. بەڵام لە کۆتاییدا ئەم کتێبانە وەکو هاوڕێیەکی دێرین لەگەڵمدا دەمێننەوە، لە کاتە ناخۆشەکاندا، سووکناییەکی باشم پێدەبەخشن. هەرچەندە خۆشم نازانم لە داهاتوودا چیان لێ بەسەر دێت یان بۆ کێیان بەجێدەهێڵم.

ئایا کوڕەکەی د□ بێتە هۆی کەوتنی باوکی؟.. غازی حەسەن

پرسیارێکی زۆر سادەیە، بەڵام ل□ نێو گێژاوی ناکۆکی□کانی پێش هەڵبژاردنی ساڵی ٢٠٢٤ لە ئەمەریکادا ئەم جۆرە پرسیارانە زۆر دەکرێن، دیموکراتەکان بەهەموو هێزی سیاسی و فکری و یاساییەوە دەکۆشن ڕێگە لە (دۆلاند ترەمپ)ی سەرۆکی پێشووی ئەمەریکا بگرن ئەمجارە نەتوانێت خۆی کاندێد بکاتەوە، یان کاریگەریی لەسەر ڕێژەی دەنگەکانی دروست بکەن. لەهەمان کاتیشدا کۆمارییەکان دەیانەوێت بەهەمان شێوە لەڕووی یاساییەوە پێش کۆتایی هاتنی ماوەی سەرۆکایەتی (جۆ بایدن) بەهۆی ت□م□نی دەستپیسی و گەندەڵی کوڕەکەی

(هونتەر بایدن)ەوە لە سەرۆکایەتی وڵات دووری بخەنەوە، یان لەڕێگەی بڵاوکردنەوەی ئەم زانیاریانە و دانانی لیژنەی تایبەتی لێکۆڵینەوە لە سەرۆکی وڵات لەنێو کۆنگرێس، ڕێژەی دەنگ و لایەنگرانی (بایدن) کەم بکەنەوە و لەم ڕێگەیەشەوە دیموکراتەکان تێکبشکێنن.
هەردووکیان (بایدن) و (ترەمپ) دەیانەوێت خۆیان بە سەرۆکی وڵات هەڵبژێرن. لە ئەمەریکادا گەندەڵی هەیە، کاری نایاسایی دەکرێت، لەهەندێک دۆخدا بەرپرسەکان پێگەی یاسایی و سیاسی خۆیان بۆ خۆ دەوڵەمەندکردن، یان لێدانی نەیارەکانیان بەشێوەی نایاسایی بەکار دەهێنن، بەڵام لەوانە گرنگتر ئەوەیە بەهۆی سیستەمی دیموکراسی و ئازادی ڕاگەیاندنەوە هاووڵاتی ئاسایی ڕاشکاوانە و ڕاستەوخۆ و بە شاردنەوە دەتوانن ئەم زانیاریانە دەست بخەن، کە قسەیان لەبارەوە دەکرێت. دوو کێشەی گەورە هەمیشە ڕووبەڕووی بەرپرسەکان دەکرێتەوە ئەوانیش (دزیی پارە و گەندەڵی و ئابڕووچوونی سێکسیی و پەیوەندیی هەندێک لە بەرپرسەکانە بە ئافرەتەوە).
بەپێی دەنگدانێکی کۆنگرێس ٢٢١ بەرانبەر ٢١٢ دەنگ بڕیاری پێکهێنانی لیژنەیەکی تایبەتی لێکۆڵینەوەیان لەگەڵ (جۆ بایدن) لەبارەی گەندەڵییەکانی کوڕەکەی دا، لیژنەکە لەسەر داوای کۆمارییەکانە پێکهاتووە، کە ئێستا لە کۆنگرێس زۆرینەن، بەڵام دیموکراتەکان لە (سێنات) ئەنجوومەنی پیران زۆرینەن. تۆمەتەکەش ئەوەیە گوایە کوڕەکەی (بایدن) لەنێوان ساڵەکانی ٢٠١٤- ٢٠١٧ لەڕێگەی بازرگانی نایاسایی لە چین و کازاخستان و ڕوسیا و ڕۆمانیا و ئۆکرێین بڕی ٤٩ ملیۆن دۆلاری کۆکردۆتەوە و لەم کارەشدا پێگە و دەسەڵاتی باوکی بەکارهێناوە و دەپرسن خانەوادەی سەرۆک ئەم پارەیان لە کوێ و چۆن بەدەستهێناوە. (بایدن)یش لەنوێترین لێدواندا ڕایگەیاند کۆمارییەکان “ئەوان لەبری ئەوەی ژیانی ئەمەریکییەکان باشتر بکەن، بە درۆ هێرشم دەکەنە سەر”. کێشەکان هێندە سیاسین، کەس ناتوانێت ئاکامەکان و هۆکارەکانیان بشارێتەوە.
گرنگ وەکو گوتمان پرسیارەکەی ئێمە ئەوەیە، ئایا (هونتەر بایدن) سەری باوکی دەخوات؟ کە چەندین ساڵە بەم تۆمەتە لەلایەن حزبی کۆمارییەکان هێرشی دەکرێتە سەر، ئایا ئەم کارتەی کۆمارییەکان لەدژی (بایدن) بەکاری دەهێنن هەمان هێز و کاریگەریی یاسای لەسەر ئەنجامی هەڵبژاردنەکان دەبێت، کە دیموکراتەکان دژی (ترەمپ) بەکاری دەهێنن.
هەرچەندە هیچ یاسایەک و بەندێکی دەستووری نییە لەکاتی تۆمەتبار کردن و هەتا زیندانی (ترەمپ) یان هەر کەسێکی دیکە ڕێگە لەخۆکاندیدی ئەو کەسە بگیرێت، کە تاوانبار دەکرێت، بەڵام دوور

نییە زانیارییەکان و ئەو شتانەی قسەیان لەبارەوە دەکرێت کاریگەریی لەسەر (هەڵوێست و ڕەفتار و بیرکردنەوە و کاردانەوە و بڕیاری دەنگدەر) دروست بکات و ئەمەش ئەنجامەکان بگۆڕێت. هەمیشە ئەم جۆرە کارتانە لەچەند مانگێک پێش هەڵبژاردنەکان وەکو کارتی فشار و سیاسی و لەقاودانی ئابڕووچوونەکان و ڕیسواکردنی ڕیسواییەکان و ئاشکراکردنی نهێنییەکان بەکار دەهێنرێت. پێ ناچێت کارتەکەی کۆمارییەکان یەکلاکەرەوە بێت، بەڵام لەکردەوەدا ئەوەی من لەنێوخۆی ئەمەریکا و لە هاووڵاتی ئەمەریکی دەبیستم ئەگەر دەیان بە سیاسەت و ئاژاوە و شێوازی ترەمپیزمیش خۆش نەبێت، گەلێک ڕازی نین لەکار و شێوازی کارکردن و خاوە خاوی (بایدن) و دۆخی ئابووری و هەڵاوسان و بەتایبەتی بوونی گیرفانی کرێکاران و چینی ناوەڕاست و ڕەخنەش لە (بایدن) دەگرن، کە کارەکتەرێکی بەتەمەنە، شتی زوو زوو لەبیر دەچێتەوە و لەبڕیار داندا ساردە. لەکاتێکدا هەردوو جەنگی ئۆکرێین و وەڵامەکانی ئیسرائیل دژی حەماس دۆخێکی نێوخۆیی و نێودەوڵەتییان دروستکردووە و کاریگەری لەسەر چۆنیەتی بیرکردنەوەی دەنگدەری ئەمەریکیش دەبێت.

لەڕاپرسییەکاندا (بایدن) بە دوو خاڵ لەدوای (ترەمپ) دێت. لە کۆنگرێس کۆمارییەکان بالادەستن و دەتوانن بڕیار بدەن و لەئەنجوومەنی پیرانیش دیموکراتەکان زۆرینەن و دەتوانن ڕێگری لەبڕیارەکانی کۆمارییەکان بکەن، بەڵام گرنگتر لەهەموو شتێک ئەوەیە ناکۆکیی و ململانێکان توندوتیژی سیاسی تێدا نییە، دەتوانن بە یاسا زۆر شت یەکلایی بکەنەوە و لەکۆتاییشدا هاووڵاتی بڕیار دەدات، من پێم وایە ئەوەش پەیوەندی بە دامەزراوەیی سیستەمەکە و بەڕێوەبردنەوە هەیە، نەک دیموکراسی، چونکە دیموکراسی خۆی گەمەیەکی سیاسی نیمچە گاڵتەجارییە.

پرسیارێکی دیکەی ئەمە ئەوەیە، بۆچی لە ڕووسیا (بۆتین) هەموو خوولێکی هەڵبژاردنەکان دەستوور لەپێناو خۆی دەگۆڕێت و هاوولاتیانیش ناتوانن لەم دیموکراسییە قەزەوەنە هیچ کاردانەوەیەک دروست بکەن، ژبیر نەکەین ئەوەی ئەردۆگانیش دەیکات هەمان تەرزی ل□گ□□□انانی دیموکراسییە، بۆچی لە ئێران بڕیار لای مەرجەع کۆکراتەوە، تاکو نیشانی بدەن هێزی هاووڵاتی لە هێز و ئیمانەی مەرجەعە، لە وڵاتانی کەنداودا خانەوادەی ئەمیر و پاشاکان چۆن دەبنە خاوەنی دەسەڵات و پارە، لە عێراقدا کوڕی بەرپرسەکان دەبنە ملیۆنێر و خودی بەرپرسەکان لەهیکەوە دەوڵەمەند دەبن و وەزیر و پەرلەمانتار دەبنە خاوەنی ملیۆنان دۆلار بەچ یاسایەک و کەسیش ناتوانێت سزایان بدات، ئایا لە هەرێمی کوردستاندا دەوڵەمەند بوون هیچ لەپرسینەوەیەکی سیاسی و یاسایی بەرانبەر دەکرێت!. یان

هەموویان بەستراونەتەوە بە دونیای بەدگومانی دیموکراسییەوە. جیهانی ئێستا بە دەستوور دیکتاتۆر دروستکردن و بە یاسا دەوڵەمەند بوونی نایاسایی و ئابڕووچونی سێکسی و سیاسی زۆری تێدایە، لەهەندێک شوێن دەتوانرێت قسە لەبارەی ئەم دۆخانە بکرێت و کاریگەریی لەسەر هەڵبژاردن و دواڕۆژی کارەکتەرەکان و گوتاری وڵاتەکە بەگشتی هەبێت، لەهەندێک شوێنیش بەپێچەوانەوە قسەکردن لەم شتانە وەکو هەڕەشە بۆ سەر شکۆ و یەکپارچەیی نیشتمان سەیر دەکرێت. پێم وایە (بایدن) لەدۆخێکی دەروونی و سیاسی و ئابووری خراپ دایە، ڕکابەرەکەشی (ترەمپ) بەهۆی دادگاکانەوە هاندەر و دەنگدەر و لایەنگری پتربووە. دوور نییە کوڕەکەی (بایدن) سەری باوکی بخوات و پێگەکەی لاواز بکات، ئەمەش دوور نییە بێتە ڕێگەخۆشکەر بۆ ئەوەی کۆمارییەکان پێگەی سەرۆکی وڵات بەدەست بهێننەوە.

دایکم /5/.. ڕەسووڵ بەختیار

5

دایکم، لەنێو ماڵدا هەستی بەهەموومان دەکرد، دیارە هەموو دایکانی دونیا ئەو هەستەیان هەیە، هەستی دایک وەک هەستی خواوەند و ئەو کیانەیە، کە نایەوێ هیچ کاتێک تەخت و تاراجی بێتە لەرزین، دایک بەو مانایەی خۆشەویستی هەمووان لەخۆی کۆدەکاتەوە و هیچ کاتێک لە ناگەڕێ هیچ کام لەئەندامانی خێزانەکەی هەست بەکەموکورتی بکەن، بۆیە هەردەم بەچاوی دایکایەتییەوە دەڕوانێتە هەموو شتەکان.
دایک و باوکم هەمیشە بەچاوی خۆشەویستییەوە دەیانڕوانییە یەکتر، بۆیە کاتێک سەرنجەکانی دایکم دەبینی دەمزانی باوکمی زۆر خۆشدەوێ، کاتێک باوکم نەخۆشکەوت، هەردەم لەتەنیشتی دادەنیشت بەدەستەکانی خۆی خواردنی پێدەدا و دەیگوت:دەبێ خواردن بخۆیی، لەتەک ئەمانەشدا چەند وردە یادگارییەکی دەگێڕایەوە تا باوکم دڵی پێخۆشبێ.
هەردەم دەیگوت: ڕۆژی زەماوەندەکمان لەبیرە، تا ئەم دوایەش پێڵاو و جلوبەرگی بووکێنیم هەر مابوو، بەڵام بەم دواییە نازانم بۆ ئەو کەلوپەلانە ون بوون، وابزانم چونکە چەند جارێک لە گەڕەکێک بە گەڕەکێکی دیکە بارمانکرد، لەو ناوە ونبوو، لەگەڵ ئەوەی باش ئاگەداری بووم تا ون نەبێ، بەڵام دیارە لەگەڵ شتە کۆنەکان

منداڵەکان فڕێیان داوە.
چەند لباد وو جاجمەکی سەردەمی زووەمان مابوو، لبادەکەم بۆ نەبەرەی یەکەم کڕیبوو، تا لەسەری بخەوە، ئەمە پەمانوابوو لباد زۆر باشە تا منداڵ لەسەری بخەوە، بەتایبەتی بۆ پشت و ماسوولکەکانی، نازانم ئەو لبادەش چی لەهات، دیارە منداڵەکان لەگەڵ شتە کۆنەکاندا فڕێیانداوە.
دایکم لەساڵی 1968 شووی بە باوکم کردووە، لەساڵی لەسەرەتای 1970 یەکەم کوڕی نەبەرەیان دەبێ، ئەویش نووسەری ئەو یاداشتانەیە.
دوای چەند مانگێک لەگوندی سەکانی سەر زێی بجووک لەوراتی کۆیە دەنە هەولێر، دەنە گەڕەکی سەتاقان، من لەسە ساڵییەوە هەستم بەوە کرد ماڵمان لەشارە، گەڕەکی سەتاقانم لەبیرە، لەنزیک مزگەوتی سەید غەریب وەک خەون لەبیرمە دەیانگوت : زۆربەی ماڵەکانی گەڕەکی سەتاقان خۆشناون.
لەسەرووبەندی نسکۆی شۆڕشی ئەیلوول باوکم بڕیاریدا بچینەوە گوندی سەکانی، تەواو لەبیرم نییە، لەساڵی 1974 یان 1975 کاتێک گەیشتینەوە نزیک گوند لەسەرەتای گوندەکەمان گردێک هەبوو ناوی “شێخ رەسوول”ە، ژنێک لەدامێنی گردەکە، بەکووڵ دەگریا،.
لەو کاتە بەدایکم گوت:دایە ئەو ژنە جل ڕەشە بۆ دەگرێ، ئەویش گوتی: ڕۆڵە ئەوە کوردستان تاوایتەوە، ئەو ژنە کوڕەکی شەهید بووە و جەرگی سووتاوە.
دیارە ئەو کارەساتە کاریگەری لەسەر هەموو تاکێکی کورد هەبوو، لەبیرمە کاتێک سەیری رووخساری دایک و باوکم دەکرد، تراژیدیک لەچاوانیان دەبیندرا، کاتێک ئاگام لەیان نەدەما فرمێسکەکانیان دەسڕییەوە، منیش بەدایک و باوکم دەگوت: ئەوە چی بووە. بۆ کەس قسە ناکا. دەتان بینم فرمێسکەکانتان دەسڕنەوە, کەچی دایک و باوکم هیچییان نەدەدرکاند و دەستیان بەسەرمدا دەهێنا و دەیانگوت: بیری لێ مەکەوە, ئەوە ساغبن هەموو شتێک چارەسەر دەبێ.
ئەوەی لەبیرمە بۆ ماوەیەکی کەم لەگوند ماینەوە، هەر زوو هاتینەوە هەولێر، ئەمجارەیان هاتینە گەڕەکی مەنتکاوە، زۆربەی دانیشتووانەکەی مەنتک بوو، بەڵێ ئەو ناوەی لەنرابوو، بەڵام ئەمجارەیان کرێجی نەبووین، لەبیرمە باوک و دایکم هەردووکیان، خشتی قوڕیان دروست دەکرد، تا خانوویەک لەسەر ئەو پارچە زەوییە دروست بکەن، کە باوکم کڕیبووی.
پەیوەندی نەوان دایک و باوکم زۆر باشبوو، تا ئەو تەمەنەش هەستم نەکردووە، دەنگ بەرامبەر یەکتر بەرز بکەنەوە.
هەندێکجار توڕە دەبوون، بەڵام بەچەند قسەیەکی ئاسایی لەگەڵ یەکتر دەدوان، باوکم هەردەم دەیگوت: باش نییە، دەنگە دەنگ لەگەڵ خێزانت

بکەی، چونکە، خۆمان ژن و مێردێک و دوو کوڕمان هەیە، بۆ شیرازەی خێزان تێک بدرێ، لەو کاتانەدا باوکم، باوکی خۆی بەبیر دەهاتەوە، کە چەند خراپ بووە، لەگەڵ دایکی، جگە لەدەنگە دەنگ و کێشە، ژنیشی بەسەردا هێناوە، بۆیە باوکم هیچ کات نەیدەویست کێشەی دایک و باوکی لەخێزانی خۆیدا دووبارە بێتەوە.

دایک و باوکم زۆر گونجاو بوون لەگەڵ یەکتردا، جگە لەوەی خزم بوونە، باوکم و دایکم بەهۆی ئەو خزمایەتیەوە یەکتریان ناسیووە، دایکم دەیگوت: راستە چەند ساڵێک لەمن گەورەترە، لەگەڵ ئەوەی خزمم بووە، باوکتان کەسێک بوو زۆر رێزی لەخۆی دەگرت، هیچ کات قسەی نابەجێی نەدەکرد، بۆیە، کە هاتە داوا و خوازبێنی شووم پێکرد، لەتەک ئەوەی شوو پێکردنەکەی من، ژن بەژن بوو، کەچی باوکتان کەسێکی شیاو بوو.

کاتێک داپیرەم، دایکی باوکم لەتەمەنی حەفتا ساڵیدا هاتە ماڵی ئێمە، دایکم وەک دایکی خۆی سەیری دەکرد، بەئێمەشی دەگوت: ئاگاتان لێ بێ، دڵی داپیرەتان نەیەشێنن، ئەوە داپیرەتانە، ئێمە دەبێ هەموومان لەخزمەتی دابین، ئاگاتان لەهەموو قسەیەکتان بێ، نەوەک دڵی بڕەنجێنن، بەخۆتان دەزانن ئەوانەی پیر دەبن، لەشتێکی بچووک دڵی دەیەشێ، هەردەم قسەی خۆشی بۆ بکەن، بەڵکو ئەویش چیرۆک و حیکایەتان بۆ دەگێڕێتەوە، داپیرەتان ژنێکی وریایە، چیرۆکی فۆلکلۆری زۆر دەزانێ.

هەردەمیش بەمنی دەگوت: بەتایبەتی تۆ دەبێ بیدوێنی تا چیڕۆک و حیکایەتت بۆ بگێڕێتەوە، تا سبەی رۆژ سوودی لێوە□ بگیری و لەنووسین و کتێبەکانت باسی بکەی.

دایکم کاتێک سەیری کتێبەکانی ژوورەکەمی دەکرد دەیگوت : کوڕم ئەو هەموو کتێبە سوودێکی وای هەیە بۆ ژیانی خۆت؟

- دایە باشترە لەوەی خۆم بەشتی پڕووپووچ خەریک بکەم و کێشە و گرفت بۆ ئێوە دروست بکەم.

  دایکم: ئافەرین کوڕم، کوڕی دایک و باوکی خۆتی، ئەی تۆ لەو رۆژنامە و گ□قارانە ئیش دەکەی هیچ سوودێکی هەیە، بۆ ژیانت لەو ڕۆژنامە وگ□قارانە لەرووی پارەوە هیچت دەستدەکەوێ، یان تەنیا حەز و ئارەزووە، کوڕم ژیانیش پێویستی بەهەوڵە تا لەپای ئەو هەوڵە بتوانێت شتێکت دەسکەوێ، چونکە ژیان تەنیا خوێندنەوە و نووسین نییە.

  داپیرەم زۆر دایکمی خۆشدەویست، نەک لەبەر ئەوەی دایکم بەهەموو شێوەیەک ئاگای لێیەتی، بەڵکو دایکمی بەباشترین

دایک لە قەڵەمدا .
داپیرەم دەیگوت: دایک دەبێ وا بێ سەرەڕایی هەموو ناخۆشییەکان، بەڵام ژنەکە لە هەموو دۆخەکاندا ورتەیەکی لەوە نایەت و ڕازییە و بەو بەشەی خوا بۆی داناوە.
ئەگەر باس لە پەیوەندییەکانی دایک و باوکم بکەم، وەک پەیوەندی ژن و مێردێکی ئاسایی کوردەواری وابوو، ئەوەی دایکمی لە ژنەکانی دیکە جیا دەکردەوە، زۆر حەزی بەوە نەبوو زۆر قسە بکات.
هەردەم دەیگوت: بۆ هەر باسێک پێویست بەدرێژ دادڕی ناکات، چارەسەرەکە چەنە دەکرێ وابێ، بەدوو رستە کۆتایی بەهەموو کێشەکان دێ، گرنگ ئەوەیە، ئەمە چۆن بە کێشەکان دەڕوانین، ئەسڵی باسەکان چین.
زۆرجار لەگەڵ باوکم باسیان لەکێشەیەک دەکرد، پێیدەگوت: خۆی ئەو کێشانە پێویستی بەوە نییە، زۆر لەسەری بدوێین، کەڵکی بابەتەکەیە لەرێیە، بۆیە دەکرێ وا بکەین، ئەگەر بەرامبەریش رازی نەبوو، دەمشە بوو، وازی لێبێنن باشترە، هەتا خۆی عاقڵ دەبێ و کێشە و گرفتەکان کۆن دەبن و ڕۆژگار خۆی چارەسەری دەکات.
باوکم کاتێک ئەو قسانەی لەدایکم دەبیست، دەیگوت:شەمام باشبوو خوێندەوار نەبووی، ئەتوو دەبوویە حاکم، (لەم کاتەدا هەمووما پێدەکەنین) دایکیشم زۆر بەخۆشییەوە دەیگوت: حاکم خوێندوویەتی و بەپێی ڕێسا و یاسا قسان دەکا، بەڵام ئەگەر حاکم عاقڵ نەبێ، هیچ کات ئەو ڕێسا و یاسایانە سوودی نییە.
دایک و باوکم هەردەم نێوانیان باشبوو، ئەو وردە شەڕانەی، کە لەنێوان ژن و مێردەکان روویان دەدا، دیارە دایک و باوکی منیش بەدەر نین لەمە، بەڵام دایکم هەردەم هێمنتر بوو، هیچ کات نەیدەویست ئەو وردە شەڕانە پەرە بسێنێ.
بۆیە دەیگوت: پیاوەکە، باقسەی تۆ بێ، بەڵام دەکرێ ئەو باسانە لەپێش منداڵەکان بەدەنگە دەنگ نەبێ، هێمنتر بێ، با کاریگەری لەسەر منداڵەکان نەبێ.
لەم قسانەدا باوکم زەردەخەیەکی دەکرد و دەیگوت: شەمام، تۆ زۆر زیرەکی، دەتەوێ لەناڵ بدەی لەبزماریش بدەی، باشە خوا ڕەزای هەق با قسەی تۆ بێ.
لەئێستادا کاتێک ئەم دێڕ و وشانە دەنووسم، ئاسمان و سەر زەوی یەک پارچە تەمە، رادەی بینین تەنیا پێنجا مەترە، دایکم ئەمجارە کێشانەی زۆر پێخۆشبوو، زۆر لەلای جوان بوو.
لەبارەی شەوان و ڕۆژانی تەم دەیگوت: گوندی سەکانیم دێتەوە

یاد، کاتێک منداڵ بووم تا هەرزەکاریش کاتێک گوندەکەمان نقوومی تەم دەبوو، وام دەزانی باڵ دەگرم و لەنێو تەمدا یاری دەکەم، دەمویست تەمەکان بگرم، چەند دەڕۆیشتم و هەنگاوم دەنا هەر تەم بوو، چەند خۆشبوو لەنێو ئەو تەمانەدا رامدەکرد و دەوەستام، ئەو جۆرە کەشە زۆر خۆشە، زۆر جوانە هەستت بەوە نەدەکرد سەرماتە، تەنیا لەنێو تەمەکاندا یاریم دەکرد، تەمی شار لەلای من جیاوازی هەیە، لەگوند تەم لەنێو شاخ و گردەکاندەکاندا خۆی دەشاردەوە، بەڵام لەشاری هەولێر تەم جیاوازە تەم ناتوانێ لێرە خۆی بشارێتەوە، ئەو تەختاییەی هەولێر، تەمەکەی هەمان جوانی گوندەکەمان نییە، نازانم, لەوانەیە لەبەر ئەوە بێ هەر سۆزم بۆ گوندەکەمانە، یان تەمی نێو شار جیاوازە لەگەڵ تەمی گوند.

ڕەسووڵ بەختیار

نیگەرانی لە بارەی چارەنووسم لە بەهەشتدا.. فازڵ عەززاوی.. و: نەژاد عزیز سورمێ

ئەوەی ئێستا زیاتر نیگەرانم دەکا ،
کە ژیانم
بە ڕاکردن
بەدوای وەهمدا لەبەن برد ،
سەراب دوای سەراب..
تا وەناو ساڵان کەوتم..
کە ببیەم ،
کەسێ بێ لە دەرگام بدا
تاکو – بەویستی خۆم –
لە پاداشتی ڕەفتاری باشم لە دونیادا
لەگەڵ خۆیم بباتە بەهەشت
تا فریشتان

لـەبن داران ببـینم
بە ڕاست و چەپ ڕیز د□ بەستن و
هوتاف بەناوی من لـێ دەدەن:
شاباش!
شاباش!
*
سەربڵینـد ،
وەک تاووسی پەڕبڵاو
لـەسەرخۆ
بەسەر فەرشی سووردا دەڕۆم
کە بە دوور و درێژی ڕاختراوە..
دەف و تەپڵم بۆ لـێدەدرێ
وێنەی ڕاکەرێکی سەرکەوتووی
یارییەکانی ئۆلـۆمپیش
دەروێشە پیرۆزەکان ،
لـەسەر شانیانم دادەنێن
بەرەو دیجل□ یەک لـە مەی و
فووراتێک لـە هەنگوێنی شاخاوی
لـەوێ غیلمانان دەبینین
دەفری زێڕین دەهێنن
تژی میوەی هەمەجوور..
کەنیزە و حۆریـــش
لـە فلیمێکی پیرۆزدا
بێ پەردە ،
مێینەتیانمان پێشان دەدەن..
شاباش!
شاباش!
*
بەڵام من ڕازی نیم
هاوار دەکەم:
ئەمن!
کە ئەوەش دوور و نزیک
لـەبارەی منەوە دەیزانن
وەک هەموو حەکیم و عاقڵان
وێسکی سک□ تـلەندیم
لـە مەی پێ خۆشترە
وەک هەمیشەیش ،

بەبۆنی هەنگوێنی لینج
گـێژ دەبم..
لەوەش زیاتر،
من بەڕاستی بێزار دەبم
هەموو کاتم بە سەرخۆشی
لە ئەبەدییەتدا بەسەربەرم و
بەناو بەهەشتێکدا بسووڕێمەوە
تەنانەت ئەگەر دەرگاکانی
لە زێڕ و زوبەرجەدیش بن
یا میوانەکانی
ئەو قەددیسانە بن
کە هەندێ جار
بەسەر ئاودا هاتبن و چووبن و
بەڕیشیان
ڕاوی شەیتانیان کردبێ ..
*
لە دوایدا ،
گوێم لێیە لە دەرگام دەدەن
منیش هاوار دەکەم
لە کاتێکدا گەیشتووەتە سەر ئێسقانم:

- چ دەکەم لە بەهەشت؟
ببمە برادەر!
بمبەرە دۆزەخی گڕدار!
تا لەوێ بە بەختیاری و
بە کەرامەت بژیم
تەنیا لەوێ ،
دەتوانم ئەوەی بنووسم
لەو شیعرانەی نەمنووسیون
ناڕازی ،
داوای خۆم
دژ بە هەموو
کڵۆڵی و کوێرەوەری جیهان
عەرزی مەلەکووتی هەرە بەرز بکەم..
شاباش!
شاباش!

• لە سایتی گۆڤاری (کیکا)وە کراوە بە کوردی:
www.kikah.com/indexarabic.asp?fname=kikaharabic\live\k51\2015-01-04\23.txt&storytitle=

کتێبی.. ڕەنگڕێژیی ژینگە لە شیعری منداڵانی کوردیدا.. ڕۆستەم خامۆش

ناساندن:
(ڕەنگڕێژیی ژینگە لە شیعری منداڵانی کوردیدا) فازیل شەوڕۆ، بە سوود وەرگرتن لە پێنجاو پێنج سەرچاوەی کوردیی، عەرەبیی و ئینگلیزیی، ئەو کتێبەی نووسیوە.
کە سەیری بەرگی پێشەوەی کتێبەکە دەکەی، وا هەست دەکەی کە بۆ منداڵان نووسراوە، چونکە وێنەی منداڵێکی کچ دەبینی، کە بە ڕوویەکی خۆشەوە خەریکی بۆیە کردنە، بەڵام لە ڕاستیدا ئەو بۆ گەورە ساڵان نووسراوە، بە تایبەتی بۆ ئەوانەی کە دەیانەوێ لەبارەی ئەدەبی منداڵان، زانیارییەکانیان زیاتر بکەن.

زۆرجار گلەیی ئەوە دەکەین و دەڵێین، کتێبمان بە زمانی کوردیی، لەبارەی ئەدەبی منداڵان نییە، کە لە ڕاستیشدا وایە، ئەوەی هەمانە، لە پەنجەکانی دوو دەست تێناپەڕن، بۆیە هەر کەم و کوورییەک هەبێ لە نووسینی شیعر و چیرۆک بۆ منداڵان، یەکێ لە هۆکارە هەرە سەرەکییەکان، نەبوونی کتێب و توێژینەوە و سەرچاوەی زانستییە لەو بارەوە، بۆیە کاتێك کتێبێک، چ دیمانەی شاعیر و نووسەرانی ئەو بوارە بێت، یان لێکۆڵینەوە و ڕەخنە، دڵخۆش دەبین و دیدەمان ڕۆشن دەبێتەوە بە ناوی نووسەر، لاپەڕە و ناوەڕۆکی کتێبەکە، چونکە بۆ لای من و زۆرێک لە شاعیر و نووسەرانی دڵسۆزی ئەدەبی منداڵان، ئەوە وەک پێویستییەک دەیبینین و بە گرنگ لێی دەڕوانین.
کتێبی (ڕەنگڕێژیی ژینگە لە شیعری منداڵانی کوردیدا) یەکێکە لەو کتێبانەیە، کە دەکرێ وەک سەرچاوە لێی بڕوانرێ و شاعیران و

نووسەرانی بەواری منداڵان، کەڵک و سوودی لێببینن، چونکە بە شێوەیەکی زانستیانە نووسراوە و ئەوەی پێوە دیارە کە نووسەر “فازیل شەوڕۆ” وەک خەمخۆرێکی ئەو بوارەیە، شارەزای ئەدەبی منداڵانە.

فازیل شەوڕۆ، لە لاپەڕە (٣)ی کتێبەکەیدا نووسویەتی: (پێشکەش بە: خەمخۆرانی ئەدەبی منداڵان)، بۆ وای نووسیوە؟ چونکە تەواو درکی بەوە کردووە کە ئەدەبی منداڵانی کورد، جگە لە هەندێک خەمخۆر و دڵسۆز، ئەوانی دیکە لە سایەی ڕەخساندنی دەرفەت بۆ بڵاو کردنەوە، بە ئاسانی بەرهەمەکانیان بە چاپ دەکرێ و لە تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان دەقەکانیان بڵاو دەکەنەوە، بۆیە دەتوانین بڵێین ئەوانە وەک پێویست شارەزا نین، بۆیە “فازیل شەوڕۆ” لای خۆم باسی کردووە و گوتوویەتی: ئەدەبی منداڵان وێرانە، لە کۆڕ و جێگەی دیکەش باسی کردووە، بۆیە ناوەڕۆکی کتێبەکەی بریتییە لە ڕەخنەی ئەدەبیی، ئەو دەیەوێ پەیامی ڕاستەقینەی ئەدەبی منداڵان، بە ڕێگەی ڕەخنەیەکی بونیادنەر، بگەیەنێتە خوێنەرانی ئارەزوومەندی ئەو بوارە.
بابەتی ژینگە بووەتە کرۆکی کتێبەکە، بۆیە توێژینەوەکە ل□□□□ی ئەدەبی منداڵانەوە، گرینگیی ژینگە دەخاتە ڕوو، یان دەتوانین بڵێین ژینگە و ئەدەبی منداڵان، بە هاوبەشی بوونەتە ناوەڕۆکێکی سەرنج ڕاکێش.
فازیل شەوڕۆ، کەسێکی فرە بەهرەیە و دەستی بە زۆر بابەت و بواری جیا جیا بردووە و تێیدا سەرکەوتوو بووە.
وەک شاعیر، کۆمەڵێک شیعری ناسک و جوانی نووسیوە، یان وەک نووسەر و ڕەخنەگر، سەدان وتار و ڕەخنە و لێکۆڵینەوەی پێشکەش کردووە، لە بواری هونەریش کەسێکی دەست ڕەنگینە، ئەگەر باسی پەروەردەش بکەین، ئەوا قسەی زۆر هەڵدەگرێ، چونکە وەک مامۆستایەک، کە لە هەرێمی کوردستان و عێراق و وڵاتی لیبیا وانەی گوتوەتەوە و پیشەکەی خۆی زۆر خۆشویستووە و دڵسۆز بووە.
جگە لە چەند بوارێک، ئەو کەسێکی پسپۆڕە و شارەزای پەروەردەیە، لە ئێستادا خاوەنی چەندان کتێبی بە نرخە لە بوارەکانی: ئەدەبیی، ڕۆشنبیریی، کلتووریی و پەروەردەیی… هتد.
نووسەر لە لاپەڕە (٥)دا دەڵێ: ((گەیشتمە ئەو قەناعەتە، کە ژینگە، وەک بابەت و چەمک و بایەخ، حزووری گەرمی لە شیعری منداڵانی کوردیدا هەیە)).
لە لاپەڕە (١٠)ی کتێبەکەشدا، دەڵێ: لەتیف هەڵمەت یەکەم شیعری بۆ منداڵان لە ساڵی (١٩٧٥) نووسیوە و لە ڕۆژنامەی (پاشکۆی عێراق) بڵاوی کردووەتەوە و یەکەم کۆبەرهەمی بۆ منداڵان لە ساڵی (١٩٧٩)

بە ناوی (جوانترین دێ) چاپ کردووە. بێگومان ئەوانەش دوو زانیاری باشن ل□ بارەی لەتیف هەڵمەت و ئاوڕدانەوەی لە ئەدەبی منداڵان.

هەرچەندە زۆرن ئەو شاعیرانەی، کە شیعریان ل□ بارەی ژینگەوە بۆ منداڵان نووسیوە، بەڵام نووسەر، تەنیا ئاوڕی لە بەرھەمی (٣٢) شاعیر داوەتەوە، کە ئەمانەن:

(گۆران، لەتیف هەڵمەت، عەزیزی مەلای ڕەش، ئەسعەدی لوڕزادە، ئەمین محەمەد، ع.ع. شەونم، عەلی حەمەڕەشید بەرزنجی، کەمال ئەسعەد چەرمەگا، ئەلند مزووری، خالید عەبدل، محەمەد بەرزی، گوڵاڵە ستاوەند، ئازاد عەبدولعەزیز مزووری، هاوژین سڵیوە، ئەمین سەپان، محەمەد داریاس، ئیبراهیم ئەحمەد شوان، تەها بیلال، دایکی سۆلاق، ل□یلا مستەفا خۆشناو، زەکی ئەحمەد هەناری، فەرهاد ئەحمەد بەرزنجی، ڕۆستەم خامۆش، مەدحەت بێخەو، ئیبراهیم باڵدار، بڕوا موحەممەدی، ڕەئوف جەمیل، ئەحمەد محەمەد چاوشین، مام هەژار، ئەحمەد حسێن ئەمین، نەجیبە ڕەحمانی، جەمال گردەسۆری)، بەشێکیان شاعیری ناسراون و بەرھەمی زۆریان بۆ منداڵان هەیە، وەلێ چەند شاعیرێکیان وەک پێویست ناسراو نین، بەڵام ئاوڕدانەوەشی لەو چەند شاعیرە، ڕەنگە بۆ چەند هۆکارێک بگەڕێتەوە:

یەکەم: دوای خوێندنەوەی شیعری زۆرێک لە شاعیرانی ئەو بوارە، لای پەسەند نەبوونە، بۆیە بە شایستەی ئەوەی نەزانیوە لەو کتێبەیدا تۆماریان بکات.

دووەم: ڕەنگە کات و دەرفەتی ئەوەی نەبووبێ، زیاتر بە دوای بەرھەمی چاپ کراوی شاعیرانی بواری منداڵاندا بگەڕێ، کە شیعریان بۆ ژینگە نووسیوە، چونکە نووسەر ژیانی لە هەرێمی کوردستان و وڵاتی ئێرلەندا، دەگوزەرێنێ.

سێیەم: هەموو شاعیرانی بواری منداڵان، شیعریان نییە تایبەت بێ بە ژینگە.

خاڵێکی دیکەش، ڕەنگە نەیویست بێ قەبارەی کتێبەکەی لەوە گەورەتر بێ، جا لەبەر هەر هۆکارێک بێ.

پەیام و ناو□□کی کتێبەکە، بریتییە لە ڕەخنەی ئەدەبیی.

کە دەکرێ ئەویش بۆ سێ خاڵ دابەش بکەین، کە نووسەر بەم شێوەیە مەبەستەکەی گەیاندووە:

یەکەم: بەرھەمی ئەو شاعیرانەی ئاماژە پێکردووە، کە زۆر بە دڵی بووە و پێی وایە دەقەکانیان زۆر جوان و ناسک و پەیامدارن، بەو پێیەی کە زۆر بە وردیی لەسەر دەقەکانیان دواوە و زیاتری لەبارەوە نووسیون.

دووەم: کۆمەڵێک شیعری جێکردووەتەوە و کەمتر لەوەی یەکەم لێکۆڵینەوەی لەبارەیانەوە کردووە، بەڵام ئەو تێکستانەشی پێ باش

بووە کە ئاوەیان لێبداتەوە.
سێیەم: بە تووندی ڕەخنەی لە چەند دێڕێکی شیعریی گرتووە، کە دەقنووسەکان وەک پێویست نەیان توانیوە بچنە نێو ناخی منداڵان، چونکە ئەو شیعرانە دوورن لە زمانی منداڵ.
لەبارەی مافی منداڵانەوە، لە لاپەڕە (١٧) نووسیویەتی:
((جاڕنامەی "مافی منداڵ"یش لە گاڵتەجاڕییەکی پووچ بەو لاوە، هیچی دیکەی تێدا نییە بۆ منداڵ. داتاکانی جیهانی لە (٢٠٢٣) دەڵێن پتر لە (١٦٠) ملیۆن منداڵ کاری قورسیان پێدەکرێت، پتر لە (١١٨) ملیۆن کەس ئاوارە و دەربەدەرن لە جیهان، پتر نیوەیان منداڵن، ئەوە دەرد و نەخۆشی و برسیەتیی منداڵان هەر مەپرسە!)).
وادیارە پەیوەندی نێوان شیعر و ژینگە، زۆر لەوە دێرینترە، بەڵام وەک پێویست لەبارەیەوە نەنووسراوە، بۆیە لە لاپەڕە (١٩)دا ئاماژە بە خاڵێکی گرنگ دەکات و دەڵێ:
((وتووێژکردن دەربارەی ئاوێتەیی نێوان شیعر و ژینگە زۆر دێرینە، دەگەڕێتەوە بۆ سەردەمی ئەفلاتوون و هیبۆکرات و ئەرستۆ، وە تیوفراستوس کە شاگردی ئەرستۆ بووە و توێژینەوەی دەربارەی پەیوەندی نێوان بوونەوەرەکان کردووە)).

وردە سەرنج:

- ناوەڕۆکی کتێبەکە دەوڵەمەندە، بەڵام ناوی کتێبەکە زۆر درێژە و هەموو خوێنەرێک بە ئاسانی بۆی لەبەر ناکرێ، لە جیاتی ناوی (ڕەنگڕێژیی ژینگە لە شیعری منداڵانی کوردیدا)، دەکرا کورت و ئاسانتر بوایە، بۆ نموونە: (ژینگە و شیعری منداڵان، یان ژینگە لە شیعری منداڵانی کورد).
- لەبارەی کتێبی (نەوبووهارا بچووکان)ی ئەحمەدی خانی، نووسیویەتی: (لە ساڵی ١٦٨٢ چاپ کراوە)، ڕاستییەکەی لە ساڵی (١٦٨٣) نووسراوە و چەند جارێک چاپ کراوەتەوە. لە ماڵپەڕی (ویکیپیدیا)شدا هاتووە: (نووبەهارا بچووکان، ١٦٨٣، فەرهەنگۆکێکی عەرەبی – کوردی کە بە شیعر، بۆ منداڵانی کوردی داناوە، کە فێری زمانی عەرەبی ببن کە ئەو سەردەمە زمانی دین و زانست بووە. یەکەم جار لە ١٩٢٦ لە ڕەواندز چاپکراوە).
  ئەوەی تا ئێستا زانراوە دوو جاری دیکەش چاپ کراوەتەوە. وا دیارە بە پێی ماڵپەڕی (ڤەژینبوکس)، لە (ناوەندا وەشانێن فەرهەنگ و ئەدەبا کوردی (انتشارات صلاح الدين ايوبى)، لە شاری ورمێ لە ساڵی ١٩٨٨ چاپکراوەتەوە.

جارێکی دیکەش لە شاری بەغداد، لە ساڵی ١٩٩٠ لە چاپخانەی ئەلڕەشید چاپکراوەتەوە.

لە ماڵپەڕەی (سپی میدیا) نووسینێکی "ڕەزا شوان" بەناونیشانی (ئەدەبی منداڵانی کورد لە باکووری کوردستان)، بەم شێوەیە باسی دەکات و دەڵێ: ((کتێبی نووبەهارا بچووکان، چەندین جار و لە چەندین شوێندا، دووبارە و چەند بارە، جار لە دوای جاریش باشتر و جوانتر چاپ کراوەتەوە. ئەمانە ناوی هەندێ لەو شوێنانەن لەگەڵ ساڵی چاپکردنی کتێبی نووبەهارا بچووکان: (ئەستەمبوڵ: ١٨٩٢)، (بەرلین: ١٩٠٣)، (دیمەشق: ١٩٤٥)، (بەغدا: ١٩٧٩).. بە یەکەمین جاریش لە ساڵی (١٩٢٦)دا، لە باشووری کوردستاندا، لە چاپخانەی (ڕەواندوز) لە لایەن "حوسێن حوزنی موکریانی"یەوە چاپ کرا، لە ساڵی (١٩٣٦)دا، لە لایەن شاعیر و فەیلەسوفی گەلەکەمان "پیرەمێرد" لە چاپخانەی (ژین) لە شاری سلێمانی چاپکرایەوە.. لە چەند شوێنی تریشدا چاپکراوەتەوە)).

- لە ڕووی ڕێنووس و زمان و خاڵبەندیی، کەمترین هەڵەی تێدایە، پێم وایە ئەوەش زیاتر دەگەڕێتەوە بۆ وردبینی و جوان خوێندنەوەی هەمزە عەباس فەقێ، کە هەڵەبڕی بۆ کتێبەکە کردووە.
- لە پەراوێزی لاپەڕە (٥٩) نووسراوە ژینگەی کوردستان، هاوبەش، شیعر بۆ منداڵان، چاپخانەی شەهاب، هەولێر، ٢٠٢٠، ڕاستە بەرهەمی (١٦) شاعیرە، بەڵام کۆکردنەوە و ئامادە کردنی "ڕۆستەم خامۆش"ـە.
- لە پەراوێزی لاپەڕە (٧٩)، نووسراوە: ڕۆستەم خامۆش، هاوڕێی پێنووس، چاپخانە؟ نیشانەی پرسیار دانراوە، وەک ڕاست کردنەوە لە کتێبەکە نووسراوە: چاپخانە: تاران.

سەرئەنجام:

- کتێبەکە ناوەڕۆکێکی دەوڵەمەند و بە پێزی هەیە لە بارەی بونیادی ژینگە لە شیعری منداڵاندا، لە کاتی خوێندنەوەدا کۆمەڵێک زانیاری باش دەکەونە پێش چاو، هەست دەکرێ کە نووسەر بە ڕۆح و دڵ ئەو کتێبەی نووسیوە و دڵنیا دەبی، کە خەمخۆر و دڵسۆزی ئەدەبی منداڵانە.
- هەر چەندە ژمارەی ئەو شاعیرانەی، کە شیعریان بۆ منداڵان نووسیوە لە بواری ژینگە، زۆر لەوە زیاترە کە لەو کتێبەدا

ناویان هاتووە.

- کارێکی زۆر باشی کردووە، لە هەڵبژاردنی شاعیرەکان، لە ڕووی جیاوازیی تەمەن و شوێنی نیشتەجێ بوونەوە.
- نووسەر، نەهاتووە بزانێ کێ ناو و ناوبانگی هەیە لە کتێبەکەی جێی بکاتەوە، بەڵکو ئەو کتێب و سەرچاوانەی دەست کەوتووە و بوونەتە ئاسانکاری بۆ نووسینی کتێبەکەی.
- بەڕێز پێم باشە "فازیل شەوڕۆ" زیاتر گرنگیی بە ڕەخنە و لێکۆڵینەوە بدات لەبارەی ئەدەبی منداڵانی کورد، چونکە ئاستی ڕۆشنبیریی و دونیابینی و توانای قەڵەمەکەی و خۆشویستنی ئەو بوارە، ئەوە فازیل شەوڕۆ دەخوازێ.
- ڕەنگڕێژیی ژینگە لە شیعری منداڵانی کوردیدا، بابەتێکی ڕەخنەیی ئەدەبییە، فازیل شەوڕۆ نووسیویەتی و هەرخۆشی پێتچنینەکەی کردووە.

هەمزە عەباس فەقێ، هەڵەبڕی کردووە.
دیزاینی بەرگەکەشی لە لایەن عادل زرار خەتی کراوە.
بەرگ: نەوزاد موحەممەد کەیی.
تونا ئەحمەدیش دیزاینی ناوەڕۆکەکەی کردووە.
بە تیراژی (٥٠٠) دانە چاپکراوە.
وەک نووسەری کتێبەکە دەڵێ: ئەم کتێبە بە سوپاسەوە لە بەڕێکی (سامان سەمەد – سامانە ڕەش) چاپ کراوە.

ڕۆستەم خامۆش – هەولێر

-______________

سەرچاوەکان:

کتێبی (ڕەنگڕێژیی ژینگە لە شیعری منداڵانی کوردیدا)، فازیل شەوڕۆ، چاپخانەی پاندا، سلێمانی ژمارەی سپاردنی (٨١٨) ساڵی ٢٠٢٣.

- ماڵپەڕی کوردیپێدیا.
- ماڵپەڕی ویکیپیدیا.
- ماڵپەڕی ڤەژینبوکس.
- ماڵپەڕی سپی میدیا.

شکسپیر و بازرگانی ڤینیسیا.. ئەردەڵان عەبدوڵڵا

ولیەم شکسپیر یەکێکە لە شانۆنووسە مەزنەکانی جیهان، لە هەمان کاتیشدا بە یەکێك لە باوکە مەزنەکانی ئەدەبی ئینگلیزی دادەنرێت، خاوەنی کۆمەڵێك شاکاری شانۆیی ئێجگار جوان و گرنگە، یەکێکیش لەو شاکارانە شانۆگەری بازرگانی ڤینیسیایە. ئەم کارەی شکسپیر تا ئەمڕۆش قسەوباسی زۆری لەبارەوە دەکرێت، هۆکاری ئەمەش زیاتر دەگەڕێتەوە بۆ ناوەڕۆك و شێوازی نووسینی شانۆگەرییەکە. لێرەدا منیش هەوڵدەدەم کورتە سەرنجێکی خۆم لەبارەیەوە بنووسم.

ناوەڕۆکی شانۆگەرییەکە

بەپێچەوانەی شانۆگەرییەکانی ترییەوە، ئەمجارە شکسپیر لە لەندەن-ئینگلتەرا دوورمان دەخاتەوە و بانگهێشتی شارە سەرنجڕاکێشەکەی ئیتالیامان دەکات کە ئەویش ڤینیسیایە، ئەم شارە دەبێتە مەیدانی سەرەکی شانۆگەرییەکە. ئەنتۆنیۆ بازرگانێکی دەوڵەمەندی شاری ڤینیسیایە، بەڵام ئەم بازرگانە ماوەیەکە غەمبار و دڵشداماوە، ئەوەش بەهۆی ئەوەی بەشێکی زۆری پارەکەی خستۆتە سەفقەیەکی بازرگانییە و چاوەڕێی گەیشتنی بارەکەیەتی لە ڕێگەی کەشتییەوە دەگاتە ڤینیسیا. هەرچەندە هاوڕێ نزیکەکانی دەیانەوێت لەم غەمبارییە رزگاری بکەن و زوو زوو سەردانی دەکەن.
لەپێنا ئەمەشدا یەکێك لەهاوڕێ خۆشەویستەکانی"باسانیۆ"یە کە هاوڕێیەکی نزیکی ئەنتۆنیۆ دەبێت، گیرۆدەی عیشقی کچێکی دەوڵەمەندی شارەکە دەبێت بە ناوی" بۆرسیا" ئەمیش کچی پیاوێکی دەوڵەمەندی شار دەبێت، باوکی پێش ئەوەی بمرێت وەسیەتی کردووە دەبێت هەر کەسێك دەستی خوازبێنی، بەشداری کێبەرکێیەك بکات، ئەویش دانانی سێ سندوقە و یەکێکیان ئاڵتوونە، ئەوی تریان زیوە، یەکێکیشیان قورقوشمە ناوی کچەکە لەناو یەکێك لەو سێ سندوقەدایە، هەرکەسێکیش ناوەکە هەڵبژێرێت، ئەوا بۆرسیا شووی پی دەکات. بەڵام بۆ ئەوەی باسانیۆ بەشداری ئەو کێبرکێیە بکات و داوای بۆرسیا بکات، پێویستی بە پارە دەبێت، بۆ ئەم مەبەستەش دەچێت داوای پارە لە ئەنتۆنیۆی هاوڕێی دەکات. ئەویش لە ڕەوشێکی خراپی داراییدایە، بەڵام ئامادەیە هەموو شتێك بکات بۆ هاوکاری کردنی هاوڕێ خۆشەویستەکەی، بۆیە دەچن داوای

قەرز دەکەن لە پیاوێکی سووخۆری جوو کە ئەویش شایلۆکە.
شایلۆك ل□ ناو شارەکەدا کەس خۆشی ناوێت، لەبەرئەوەی پیاوێکی پیسکەی سووخۆرە، هەروەها جووشە. شایلۆك زۆر رقی لە ئەنتۆنیۆ دەبێت، چونکە زۆرجار ئەنتۆنیۆ ئەوی بریندار کردووە، بەڵام شایلۆك رازی دەبێت قەرز بداتە ئەنتۆنیۆ، بەڵام مەرجێکی قورس دادەنێت ئەویش ئەوەیە ئەگەر ئەنتۆنیۆ لەکاتی خۆیدا پارەکەی بۆ نەگەڕێنێتەوە، ئەوا شایلۆك بۆی هەیە پارچەیەك گۆشت لەسەرسنگی لێبکاتەوە. سەرەتا باسانیۆ دژی ئەمە دەوەستێتەوە داواش لە ئەنتۆنیۆ دەکات کە رازی نەبێت، بەڵام ئەنتۆنیۆ بەگوێی ناکات، رازی دەبێت.
لەپەنا ئەم چیرۆکەشدا چیرۆکی خۆشەویستی جیسیکا و لۆرێنزۆ هەیە، جیسیکا کچی شایلۆکە، حەز لە لۆرێنزۆ دەکات، کە ئەویش هاوڕێی ئەنتۆنیۆیە. شەوێکیان جیسیکا لە ماڵی خۆیان رادەکات و بەشێکی زۆری سەرەوەت و سامانی باوکی لەگەڵ خۆی دەبات. ئەمەش دەبێتە هۆی شێتبوون و تووڕەبوونی شایلۆکی باوکی، ئەمەش وادەکات کە وەکو کچی خۆی بێبەری بکات.
دواتر شانۆگەرییەکە دەگاتە قۆناغێکی گرنگ، کاتێك باسانیۆ سندوقە راستەکە هەڵدەبژێرێت کەناوی بۆرسیای تێدایە، ئەمەش قۆناغێکی خۆشە، بەڵام لە هەمانکاتدا کەشتییەکە ناگاتەوە ڤینیسیا و هەواڵیش بڵاودەبێتەوە کە کەشتییەکە غەرق بووە.” لێرەشەوە ئەو پەندە پەیدا دەبێت، دەڵێیت کەشتییەکەی غەرق بووە” دواتر شایلۆك داوای قەرزەکانی دەکات و ئەنتۆنیۆش نییەتی بیداتەوە. بەڵام بۆرسیا کە دەزانێت بەهۆی باسانیۆی خۆشەویستییەوە، ئەنتۆنیۆ تووشی ئەم کێشەیە بووە، رازی دەبێت کە هەموو پارەکان بداتەوە بە شایلۆك، بەو مەرجەی واز لە لێکردنەوەی پارچەیەك گۆشت بێنێت لە جەستەی، بەڵام شایلۆك رازی نابێت و دەیەوێت تۆڵەی خۆی لە ئەنتۆنیۆ بکاتەوە. بەڵام لە رۆژی دادگاییکرندا، بۆرسیا جلوبەرگی پارێزەری لەبەردەکات و خۆی دەکاتە پارێزەرێکی پیاو، کە داکۆکی لە ئەنتۆنیۆ دەکات، ئەو بەشێوەیەك خۆی دەگۆڕێت کەس نایناسێتەوە، تەنانەت باسانیۆی خۆشەویستی.
دواجار لە دادگاییکردنەکەدا بۆرسیا زۆر زیرەکانە داکۆکی لە ئەنتۆیۆ دەکات، دەڵێت: راستە لەناو رێکەوتنەکەدا نووسراوە کە دەبێت پارچەیەك گۆشت لێبکاتەوە، بەڵام بەو مەرجەی هیچ خوێن لە جەستەی نەهێنێت. ئەمەش دەبێتە تەڵەزگەیەك و شایلۆکی پێوە دەبێت.
کۆتایی شانۆگەرییەکە خۆشدەبێت، بۆرسیا شوو بە باسانیۆ دەکات و جیسیکاش شوو بە لۆرێنزۆ دەکات، هەروەها کەشتییەکەی ئەنتۆنیۆش بەسەلامەتی دەگاتەوە ڤینیسیا.

خۆشەویستی

یەکێکە لە بابەت گرنگەکانی ئەم شانۆگەرییە، خۆشەویستییە ئێمە لەم شانۆگەرییەدا دوو چیرۆکی خۆشەویستی جوان دەبینین. یەکێکیان ” بۆرسیا و باسانیۆ” کە چۆن خۆشەویستی سنووری هەژار و د□و□م□ند دەبەزێنێت، هەروەها چۆن خۆشەویستی دەبێتە هێزێکی ئەفسوناویی ب□ م□ر□ق جا ژن بێت یان پیاو، ئامادەی قوربانیدانە. باسانیۆ ئامادەبوو بچێت قەرز بکات بۆ ئەوەی بۆرسیا بهێنێت. هەروەها لە کۆتایشدا بۆرسیا ئامادەبوو ئەو بڕە پارەیە بداتەوە کە باسانیۆ بۆ ئەوەی قەرزکردووە. نەك ئەوەش تەنانەت ئامادەشبوو خۆی بکاتە پیاوێکی پارێزەر، بۆئەوەی داکۆکی لە ئەنتۆنیۆی برادەری باسانیۆ بکات.

چیرۆکی دووەمیش سەرنجراکێش و جوانە، ئەویش جیسیکا و لۆرێنزۆیە، باس لەوە دەکات کە چۆن خۆشەویستی سنووری ئایینەکان دەبەزێنێت، جیسیکای جووی کچی شایلۆك، ئامادەیە شوو بکات بە لۆرینزۆی مەسیحی بکات، نەك ئەوەش تەنانەت ئامادەشە واز لە باوکی و ئاینەکەی بهێنێت بۆ لۆرۆنزۆی خۆشەویستی.

دژایەتییکردنی جوو

خاڵی نێگەتیفی ئەم شانۆگەرییە ئەوەیە کە ئێمە لە رێگەی ئەم شانۆگەریەوە، وێنەیەکی زۆر ناشیرین و دزێوی جوو دەبینین ئەویش خۆی لە شایلۆکدا بەرجەستە کردووە. ئەمەش بۆتە هۆی ئەوەی زۆر لە رەخنەگرانی شکسپیر بە کەسێکی دژە “ئەنتی سیمیتز، دژەجوو” وەسف بکەن، لەمەشدا راست دەکەن، تەنانەت لەسەردەمی نازییەکاندا لە ئەڵمانیادا، لە زۆربەی شارەکانی ئەڵمانیادا ئەم شانۆگەرییە نمایش دەکرا، ئەمەش بووبووە ئامڕازێکی خراپ بەدەستی نازییەکانی ئەڵمانیاوە، تاوەکو وێنەی جووەکانی پێ ناشیرین بکەن و پاساو بۆ چەتەگەریی و تاوانەکانی خۆیان بهێننەوە.

نمایشکردنی وەکو شانۆ و فیلم و ئۆپێرا

بە حوکمی ئەوەی ئەم شانۆگەرییە لە رووی هونەرییەوە ئاستێکی باڵای هەیە، بۆیە جگە لەوەی وەکو شانۆگەری، وەکو فیلم و ئۆپێراش نمایشکراوە. بۆیەکەمجار ئەم شانۆگەرییە لەسەر تەختی شانۆ لە ساڵی 1605 دا نمایشکرا، دواتریش لەسەر تەختی شانۆی وڵاتانی تری جیهان نمایشکراوە هەتاوەکو ئەمڕۆش نمایش دەکرێت. لە رووی بەرهەمەهێنانی وەکو فیلمیش، تا ئێستا 14 جار کراوەتە فیلم، یەکەمجار لە ساڵی 1914 دا کرایە فیلم و دوای نجاریش ساڵی 2018 بووە.

جگە لە شانۆ و فیلم وەکو ئۆپێرا نمایشکراوە، سێجار وەکو ئۆپێرا نمایشکراوە یەکەمجار لە ساڵی 1905 بوو، لە هۆڵی شانۆی نیشتمانی لە براگی پایتەختی چیك نمایشکرا، دوایینجاریش لە ساڵی 2013 دا بووە.

ئایا ئەم شانۆگەرییە دزراوە؟

ئەم شانۆگەرییە لەلایەن "خلیل مطران" کراوە بە عەرەبی، کە خۆی پسپۆڕێکی بواری ئەدەبی ئینگلیزیی و شکسپیرە، لە پێشەکی شانۆگەرییەکەدا لێکۆڵینەوەیەکی وردی لە بارەی شانۆگەرییەکەوە نووسیوە. بەپێی زۆرێك لە سەرچاوە مێژووییەکان بێت، پێش شکسپیر ئەم شانۆگەرییە بە چەند شێوەیەك لەناو ئینگلیتەرادا بڵاو بۆتەوە. مەسەلەی سێ سندوقەکە دەگەڕێننەوە بۆ حکایەتی "GESTA ROMANORUM" کە لە ساڵی 1300 بەزمانی لاتینی بڵاو بۆتەوە و دواتریش لە ساڵی 1577 کراوە بە ئینگلیزی، لە ساڵی 1577 تا 1601 شەش جار چاپ بووە، ئەم حکایەتە لەناو ئینگلیزییەکان زۆر بڵاوبووە واتە ئەو ساڵانەی کە شکسپیر هێشتا لاوبووە.
مەسەلەی لێکردنەوەی پارچەیەك گۆشت لە جەستەی مرۆق، ئەمیش زۆر کۆنە هەندێك دەیگەڕێننەوە بۆ ئەدەبیاتی خۆرهەڵات و ئەمەش لەناو ئینگیلتەردا باوبووە. مەسەلەی راکردنی کچی جووەکەش، حکایەتی زۆر لەم شێوەیە هەبووە، هەندێك پێیان وابووە سەرچاوەکەی ئیتالیا بووە، ئەمەش دەیگەڕێننەوە بۆ حکایەتی "جووەکەی ڤینیسیا" کە لە نووسینی نووسەری ناسراوی ئیتالیا "دەکەر"
بەڵام لەگەڵ هەموو ئەوانەشدا ناکرێت رۆڵی داهێنەرانەی شکسپیر لەبیر بکەین، کە بە شێوازێکی جوانی ئەدەبی ئەم شانۆگەرییەی نووسیوە، بەرگێکی ئێجگار جوانی ئەدەبیی و هونەری پێ بەخشیوە، لەهەمان کاتیشدا بە یەکێك لە کارە جوانەکانی بواری شانۆی کلاسیکی دادەنرێت.

سەرچاوە:
ویلیام شکسبیر. تاجر البندقیة. ترجمة: خلیل مطران. مؤسسة هنداوي. لندن. المملکة المتحدة. 2017

دەسەڵاتی ویلایەتی فەقیهی ئێران هەوڵی مانەوە دەدات!.. عەبدولڕەحمان گەورکی

چاوخشاندنێک بەسەر ڕۆڵی سوپای پاسداران لە سەرکوتکردن، شەڕخوازی و تیرۆریزمی ڕژیمی ئێراندا
عەبدولڕەحمان گەورکی، نووسەر و شرۆڤەکاری سیاسی

کۆمەڵگای نێودەوڵەتی زیاتر لەو راستییە نزیک دەبێتەوە کە "سەری ماری ویلایەت لە تارانە". ئەمە ناونیشانێکی وردە کە بە دیکتاتۆرییەت لە ئێران و سیاسەتی سازان لەگەڵ دیکتاتۆرییەتی دەسەڵاتی ئایینی جێی خۆشحاڵی نییە. بەڵام راستییەکان بە تاڵی و سەرسەختییەوە خۆیان دەردەخەن!
ڕۆڵی ماڵوێرانکەری "ماری ویلایەتی فەقیهی" لە شەڕی ئەمدواییەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا بە جۆرێک دیارە کە نەک هەر نکۆڵی لێناکرێت، بەڵکو ڕۆژ بە ڕۆژ زیاتر دەرکەوتووە. بەڵام بۆچی خۆیان لە بەئامانجکردنی سەری "مار" و بە "بەرد" پانکردنەوەی سەری مارەکە بە دوور رادەگرن؟!
لێرەدا سیاسەتی سازان لەگەڵ دیکتاتۆرییەت جێ دەهێڵین. دەسەڵاتی دیکتاتۆرییەتی ئایینی لە ئێران لە قۆناغی کۆتاییدا "هار"ە و بە "هیستریا" هەوڵی مانەوەی خۆی دەدات. بە تایبەت کە تەکیە بە "جەنگ سازکردن لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست" کراوە! خامنەیی کە دەبینێت لە ژێر گوشار و گەمارۆی "راپەڕینی گەل"دایە و هەستی بە شەپۆلی "ڕوخاندنی رژێمەکەی" کردووە، چارەسەرەکەی لە "هەڵایسانی شەڕ" لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و "تیرۆریزم" دۆزیوەتەوە" و جگە لە ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست، دەستی بۆ ئەوروپا و ئەوروپییەکانیش بردووە.
هەربۆیە لە پێناو مانەوەی رژێمە ناشەرعییەکەی، هاوتەریب لەگەڵ ئەم کردەوە تیرۆریستی و نامرۆڤانەی دەرەوەی سنوورەکانی ئێران، زیادبوونی ئێعدامەکانیشی لە ناوخۆی ئێراندا خستووەتە کارنامەکەیەوە. بەڵام ئایا ڕژیمی ئێران بەم شتانە دەتوانێت لە سەرکار بمێنێتەوە؟
خامنەیی لە کۆتایی ئەمساڵدا (واتە ٢٠٢٣) هەموو دەزگا سەربازی و هەواڵگری و تیرۆریستییەکانی خۆی خستەتە گەڕ بۆ دامرکاندنی راپەڕینی خەڵکی ئێران و لادانی راپەڕین لە ڕێبازە راستەقینەکەی، واتە رووخاندنی دەسەڵاتی دیکتاتۆری ئایینی و بە لاڕێدابردنی

راپەڕین و دەساردکردنەوەی گەل و بیروڕای گشتی لە جیهان، هەتا سەرنج بخرێتە سەر شتیتر. بە ئەوەی ڕەنگە کاریگەری هەبێت و لە ژێر ڕۆشناییدا، بتوانێت دەسەڵاتەکەی لەسەر پێ بهێڵێتەوە!
بەڵام خامنەیی “حیسابێکی هەڵەی مێژوویی” هەیە کە “دۆخی ئێران و ناوچەکە و جیهان گۆڕاوە و هەرگیز ناگەڕێتەوە بۆ رابردوو”. چونکە خەڵکی ئێران بە هیچ شتێکی کەمتر لە رووخاندنی دەسەڵاتی دیکتاتۆری لە وڵاتەکەیان رازی نابن.
پەرەپێدانی شەپۆلی سەرکوت و ئێعدام لە ئێران!
ڕۆژ نییە “ئیعدام” بە شێوەی جیاواز لە لایەن ڕژیمی ئێرانەوە ئەنجام نەدرێت. مەبەست لە ئیعدام و سیدارە، جگە لە چاوترسێنکردن و تۆقاندن لە کۆمەڵگادا هیچیتر نییە. لەسێدارەدانەکە لەسەر ئەو کەسانە چڕ بووەتەوە کە هەنگاویان ناوە بۆ راپەڕین لە پێناو رووخاندنی دەسەڵات. ڕەهەندەکانی “لە سێدارەدراوان” زۆربەیان سیاسیین و بە ئەوەیە کە دژایەتیی دەسەڵاتی ویلایەتی فەقیهی دەکرێت و هەموو چین و توێژەکانی ئێران دەگرێتەوە. لێرەوە دەتوانین پێشبینی ئەوە بکەین کە ڕژیمی ئێران تا چەند لە “روخاندن” تۆقاوە و تا چ رادەیەک لە دۆخێکی “ناسک”دایە. هەموو شتێک ئاماژە بە کۆتاییهاتنی دیکتاتۆرییەت لە ئێران دەکات. ئێران و ئێرانییەکان چیتر ملکەچی دیکتاتۆرییەت نابن. گەلی ئێران لە پەرەپێدانی هەنگاوەکانی پێشوویاندا گەیشتوونەتە خاڵێکی باش. ئێستا سەرەتای سەردەمی دیموکراتییەت و کۆماری و دامەزراندنی دەسەڵاتێکی نەتەوەیی و جەماوەری گەیشتووە. ئەم راستییە بە تەواوی لەگەڵ ستراتیژی هێزی رووخێنەری دیکتاتۆرییەت بە سەرۆکایەتی خانمی مریەم ڕەجەوی گونجاوە.
تیرۆرکردنی ئالیخۆ ڤیدال کوادراس لە ئیسپانیا!
تیرۆرکردنی ئالیخۆ ڤیدال کوادراس، جێگری پێشووی سەرۆکی پەرلەمانی ئەوروپا لە ئیسپانیاوە لە ڕۆژی ٩ی نۆڤەمبەری ٢٠٢٣، یەکێکە لە کردەوە تیرۆریستییەکانی رژێمی ئێران کە بە ڕێگریکردن لە رووخاندنی ئەنجامی داوە. ڕەنگە سەیر بێت بۆچی ڕژیمی ئێران لە خاکی ئەوروپادا ئەوەندە تووڕە و هیستریایە و لەم دۆخە هەستیارەدا، کردەوەیەکی گەورەی تیرۆریزم ئەنجام دەدات! بەڵام کردەوەی تیرۆریستی بەرامبەر ئەم کەسە ناودارە و یەکێک لە دۆستانی نزیکی موقاوەمەتی ئێران، پێش هەموو شتێک یەکێکە لە نیشانەکانی سەردەمی کۆتاییهاتنی رژێمی مەزهەبیی ئێران! لەم رووەوە دوودڵ مەبن!
چاوێک لە دوا نیشانەکانی دیکتاتۆرییەت لە ئێراندا!
لە ئێران شەپۆلی سەرکوتکردن و لەسێدارەدانی نەیاران توندتر بووە.

نزیک بە دوو مانگە شەڕی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست لە لایەن هێزە نیابەتییەکانی دەسەڵاتی ویلایەتی فەقیهییەوە چووەتە قۆناغێکی نوێوە و گرێدراوی سوپای پاسدارانی ئێرانە و هەنگاوێکی مەیدانییە. پەرەسەندنی شەڕەکە بەرەو وڵاتانیتری ناوچەکە، بە "ئەگەرێکی بەهێز" لە بازنەی سیاسی و سەربازی جیهان دادەنرێت. تیرۆر و کردەوە تیرۆریستییە بە سنوورەکانی رژێمی ئیران لە دەرەوەی سنوورەکانی ئێران و بە تایبەتی لە ئەوروپا، بە تاکتیکی "لێدان و راکردن" دەستی پێکردووە. شاراوە نییە کە ئامانجی سەرەکی ئەم هێرشکردنە ناسک و ترسنۆکانە، هەوڵی خامنەییە بە رزگارکردنی رژێمەکەی لە نەمان!

ئێستا لە ناوەندی کێشەکانی کۆمەڵگەی نێودەوڵەتیدا، "دۆخی سیاسەتی سازان لەگەڵ دیکتاتۆرییەتی ئایینی" باسێکی گەرمی رۆژە. ئایا ئەم سیاسەتە بەردەوام دەبێت، یان دەبێت جێگەی خۆی بداتە بژاردەیەکیتر! بە پێی زانیارییەکانی بەردەست و بازنەی سیاسی ناوچەیی و جیهانی، "شەڕی سەرەکی" لە نێوان خەڵکی ئێران و دەسەڵاتی دیکتاتۆری ئێراندایە. ئێستا ئەم کۆدەنگییە لە بیروڕای گشتی لە جیهان لە ئاڕادایە کە "تا ئەو شەڕە سەرەکییە یەکلایی نەکرێتەوە، شەڕەکانی هاوشێوەی ئەوەی لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا دەگوزەرێت دووبارە دەبنەوە" و زیان و زیانەکانی کۆمەڵگەی جیهانیش زۆر زیاتر دەبێت! چاوخشاندنێک بە بارودۆخی وڵاتانی ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست، لەوانە عێراق، سوریا، لوبنان، فەلەستین، یەمەن و هتد، ئەم راستییە بە باشی دەردەخات!

لێدوانەکانی خامنەیی و کەسە نزیکەکەکانی نیشان دەدات کە خامنەیی و رژێمەکەی لە پەرەسەندنی شەڕ بە تەواوی تۆقاون. ئەوان بە تەواوی تۆقاون لە (لێدانی سەری مارەکە لە تاران). چونکە زیاتر لەوانیتر هەست بە لاوازی و ناسکبوونی خۆی دەکەن. خامنەیی تامی ئەو راستییە تاڵەی کردووە کە "هەرچەندە شەڕی ئەمدوایییەی دەستپێکردووە"، بەڵام ناتوانێت "تەواوکەر"ی شەڕەکە بێت بە سەرکەوتوویی! چونکە خەڵکی ئێران لە ناوخۆی وڵات، چەند ساڵێکە بە راپەڕین و ناڕەزایەتییەکانیان رێژیمی ویلایەتی فەقیهیان خستووەتە دۆخی لاوازبوون و دیفاعی و، ئێستا بەدوای دەرفەتێکدا دەگەڕێن بە ئەوەی راپەڕینەکانی پێشوویان بکەنە "شۆڕشێکی بناغەیی" و رووخاندنی دیکتاتۆرییەت.

خەڵکی ئێران دژی هەر جۆرە دیکتاتۆرییەتێکن لە وڵاتەکەیاندا. دیکتاتۆرییەتی پاشایەتییان رووخاندووە و ئێستاش بڕیاریان داوە دیکتاتۆرییەتی ئایینی بڕووخێنن و تێچوویەکی زۆریان بۆ داوە. به تایبەت کە ئێستا، خەڵکی ئێران لە پەیوەند لەگەڵ موقاومەتی ئێران و

بە بەهرەمەندبوونیان لە (دەزگای سەرکردایەتیکردنی راپەڕین) و (شانەکانی شۆڕش لە ناوخۆی ئێران)، هەست بە بە هێزبوونی خۆیان دەکەن و هەتا رادەیەکی زۆریش چەکیان دەست کەوتووە! کە رژێمی سەرکوتکەری ئێران لێی تەقاوە.
موقاوەمەتی ئێران لە پێناو سەرکردایەتیکردنی راپەڕینی گەل لەدژی دەسەڵاتی دیکتاتۆریی مەزهەبی، جگە لە فراوانکردن و چڕکردنەوەی چالاکییەکانی لە ناوخۆی وڵات، لەسەر ئاستی کۆمەڵگەی نێودەوڵەتیشدا، لەسەر ناوزەدکردنی تیرۆریستیی دەزگای سەرکوتکردن و شەڕخوازییەکانی رژێم، واتە سوپای پاسداران کار دەکات.
موقاوەمەتی ئێران بانگەوازی کۆمەڵگەی نێودەوڵەتی کردووە کە ئەم هێز و دەزگا ترسناکەی سەرکوت و کوشتن بە تیرۆریست ناوزەد بکرێت.
لەخۆڕا نییە کە کاربەدەستان و میدیاکانی حکومەتی تاران هەمیشە و لە هەموو بۆنەیەکدا موجاهیدینی خەلق بە (فاکتەری سەرەکی) لە پێشخستنی رەوتی ناوزەدکردنی سوپای پاسداران دەزانن و سنووردارکردنی موجاهیدین بە مەرجێک بۆ هەر پەیوەندییەکی رژێم لەگەڵ وڵاتان دەزانن!

پێویستیمان بە مامۆستایانی داهێنەر هەیە.. رەزا شوان

لە سایەی شۆڕشی تەکنەلۆژیا و تازەگەری و داهێنانی شتی سەیر و سەمەرە و گۆڕانی خێرا، لە هەموو بوارەکانی ژیاندا. پێشکەوتنێکی زۆر هاتوونەتە ئاراوە. ئەگەرچی قۆناغەکانی مێژوو، زنجیرەیەکی ئەڵقە تێکهەڵکێشی تەواوکەری یەکترین، ئەمڕۆمان لەسەر پەرگەمای دوێنێمان چنراوە و سبەینێشمان لەسەر دواچینی ئەمڕۆمان دەچنرێت. بەڵام نە ئەمڕۆمان وەکو دوێنێمانە، نە سبەینێشمان وەکو ئەمڕۆمان دەبێت. چونکە پێچکەی ژیان و پێشکەوتن هەمیشە بە پێشەوە دەخولێتەوە. ئەگەر وا نەبوایە دەوەستاین، وەستانیش مردنە.
بێگومان منداڵانی نەوەی ئەمڕۆشمان، جیاوازیان لەگەڵ

منداڵانی نەوەکانی پێشتر هەیە. منداڵانی ئەمڕۆمان نەوەی تەلەفزیۆنی رەنگاوڕەنگ و ئینتەرنێت و ئایپاد و ئایفۆنی زیرەک و گۆڤاری رەنگاوڕەنگی منداڵانن و بە دەیان داهێنانی تازەی ترن. لە منداڵانی نەوەکانی رابردوو، زیرەکتر و زۆرزانتر و هۆشیارترن. ه□یوا و خەون و ئامانج و خواست و پێداویستییەکانیشیان، هەمان پێویستی و ه□یوا و ئامانجی منداڵانی نەوەکانی پێشتر نین. پ□ی□و پرۆگرامەکانی فێرکردن و خوێندن و پەروەردەکردن و رۆشنبیریکردنی منداڵانی بیست سی ساڵ لەم□و ب□ر، بۆ منداڵانی ئەمڕۆمان ناگونێن. چونکە حەز و ئارەزوو و خواستەکانی منداڵانی ئەمڕۆمان مەست ناکەن. بۆیە پێویستیمان بە چاکسازی و گۆڕانکاری و تازەگەری و داهێنان و بە دەستکاری و بە هەموارکردنەوەی بابت□کانی پرۆگرام و پەیڕەوی کۆن و باونەماو و ئێکسپایەر هەیە. بەر لە هەموو شتێک پێویستیمان بە مامۆستایانی داهێنەر و نوێخواز و لێهاتوو و رۆشنبیر هەیە، کە ئاگاداری گۆڕانکاری و داهێنان و تازەگەرییەکانی بواری فێرکردن و پەروەردەکردن و راهێنانی منداڵانی ئەم سەردەم□ بن. تا منداڵانی کوردمان، لە ئاستی پێشکەوتن و ئەم داهێنانە تازانەدابن، نامۆ و دامان و رامان نەبن و بتوانن لەگەڵ کاروانی بۆ پێشەوەچوونی منداڵانی جیهاندا بکەونەڕێ و بەجێنەمینن.

پێویستە مامۆستایانی کوردمان لە قوتابخانە بنەڕەتییەکاندا، بە شێوەیەکی سیستەماکی و بە شێواز و رێبازی□کی مۆدێرزم وانەکان بە قوتابییەکانیان بڵێنەوە. دوور لە شێوازی تەڵقین ئاسایی و ئامۆژگاری وشک، کە سواون و بۆ ئەم سەردەمە ناگونجێن. تا منداڵانی کوردمان، بە باشی و بە دروستی فێرببن و متمانەیان بە خۆیان هەبێت و بتوانن بەرپرسیارێتی هەڵبگرن. دڵنیابین لەوەی کە نەوەیەکی نوێمان بۆ داهاتووییەکی گەشتر و باشتر بۆ کورد و کوردستان ئامادەکردوون. کە دەتوانن لە داهاتوودا بە سەرکەوتووی هەموو ئەرک و دەسەڵات و کاروبارەکانی کوردستان بەڕێو□ بەرن.

لە دوای خێزان و باخچەی منداڵان، قوتابخانەی بنەڕەتی رۆڵیکی سەرەکی و گرنگ و کاریگەر و چارەنووسازی لە فێرکردنی راست و لە پەروەردەکردنی دروست و لە ئاراسەکردنی پێویست و لە راهێنان و لە ئامادەکردنی باشی منداڵاندا هەیە.

بێگوم□ان مامۆستایانی دڵسۆز، دینەمۆی فێرکردن و پەروەردەکردن و راهێنان و ئاراستەکردنی منداڵانن لە قوتابخانەدا. کەسیش نکووڵی لەوە ناکات، کە پیشەی

مامۆستای پیرۆزترین پیشەیە و دایکی هەموو پیشەکانە لە جیهاندا، مامۆستایانیش هەڵگری پیرۆزترین پەیامن. هەر ئەم پەیامەشە پیرۆزی و خۆشەویستی و ڕێز و شکۆمەندی و پێگەیەکی کۆمەڵایەتیی بەرز و تایبەتی بە مامۆستایان بەخشیوە.

تا ئەمڕۆش مامۆستایان بەردی بناغەی فێرکردن و پەروەردەکردنن، هەر واش دەمێننەوە. ئەگەرچی هەندێ لە دەوڵەتانی پێشکەوتووی جیهان، ویستیان مامۆستای ئامێر (مامۆستای ڕۆبۆت) دروست بکەن، کە جێی مامۆستای مرۆڤ بگرێتەوە، بە دووری دەزانم کە مامۆستای ڕۆبۆت بتوانێت جێی مامۆستای مرۆڤ بگرێتەوە و بتوانێت وەک ئەو ڕۆڵی هەبێت لە فێرکردن و پەروەردەکردنی منداڵان.

ئەوەش دەزانین، کە هەموو گۆڕانکاری و چاکسازییەک، لە پەروەردەکردن و لە هەموو بوارەکانی کەشدا، لە پەروەردەکردنی دروست و لە ڕاهێنانی باشی منداڵانەوە دەستپێدەکەن. بۆیە زۆر پێویستە ڕۆڵی منداڵان، لە ئەمڕۆدا و بۆ داهاتووش، بە گرنگ و بە هەند بزانین. لە ئەمڕۆدا، تا ڕادەیەکی زۆر گرنگیدان بە منداڵان، بووە بە پێوەری هەڵسەنگاندنی ڕادەی پێشکەوتن و شارستانیی گەلانی جیهان.

لەم دیدگایەوە، پێویستە گرنگییەکی زۆر بە ئامادەکردن و بە ڕاهێنانی مامۆستایان بدرێت، بە تازەترین و سەرکەوتووترین و شێواز و ڕێبازی نوێی وانەوتنەوە و فێربکردن ڕابهێنرێن. تا بتوانن بە شێوەیەکی مۆدێرزم و ئاسان قوتابییەکانیان فێربکەن و زانست و زانیارییان پێبگەیەنن. چونکە ئەو داهاتووە خوازراوەی کە دەمانەوێت، لە سایەی مامۆستایانی داهێنەری ماندوونەناسی ئەمڕۆماندا دێتەدی.

ئەوەش دەزانین، دروستکردنی کۆشکی باڵا بەرز و قوتابخانەی قەشەنگ و شەقامی بەرین و باخچەی ڕەنگین، ئاسانترن لە بنیاتنانی مرۆڤی دروست و هاوسەنگ.

لەم پێودانگە هزرییەوە، بە بە دیهێنانی ئامانجە نەتەوەیی و نیشتمانییەکانمان، پێویستە پلانێکی ستراتیژی و تۆکمە و وردی پەروەردەیی مۆدێریزم دابڕێژین. کە زامنی هێنانەدی خواست و هیوا و خەون و ئامانجەکانمان بێت. ناشبێت پەنجەرە و دەرگاکانمان لە رووی شنەبای پێشکەوتن و داهێنان و ڕۆشنبیری جیهانیدا دابخەین. چونکە لە سایەی گڵوبالیزمیدا، زانست و زانیاری و ڕۆشنبیری و داهێنان. سنووری سیاسی و جوگرافییان نییە و بوونە بە موڵکی هەموو گەلانی جیهان. سوودیان لێوەردەگرن و

سوودیشیان پێدەبەخشن.
بە داخەوە تا ئەمڕۆش بەشێکی زۆر لە مامۆستایانی کوردمان، لە تازاگەری و لە داهێنانەکان و لە شێواز و لە ڕێبازە نوێیەکانی فێرکردن و پەروەردەکردنی قوتابیاندا، بەئاگان و نابەڵەدن. یان ئاگادارن و خۆیان ماندوو ناکەن. یا هەکارەکەی ئەوەیە، کە پەیڕەو و پرۆگرامەکانی خوێندنی قوتابخانەکانی کوردستان کلاسیکین و گۆڕانکارییەکی ئەوتۆیان تێدا نەکراوە.
ئەگەر مامۆستایانی شارەزای شێوازی نوێی فێرکردن و پەروەردەکردنمان نەبێت. منداڵانی کوردمان دوادەکەون و بە کاروانی بەرەوپێشچوونی منداڵانی جیهان ناگەن. ئەمبارەیشیان لە ئەستۆی وەزارەتی پەروەردەی کوردستانە. کە پلانی ستراتیژی و زانستیی تەکمەی فێرکردن و پەروەردەکردنی منداڵانیان نییە. جدیش نین لە پێشکەوتن و لە ڕاهێنان و لە مەشقکردنی پراکتیکیی مامۆستایان.
تا ئەمڕۆش مامۆستایانێکی زۆری کوردمان، لە قوتابخانەکانی کوردستاندا، لەسەر شێواز و ڕێبازە کلاسیکییەکان وانەکانیان دەڵێنەوە، بە شێوەی تەڵقین ئاسایی و چاولێکەری و لاساییکردنەوە و کۆپیکردن. تا ئەمڕۆش هەندێ لە مامۆستایان تەوەری وانەکانن، لە سەرەتای وانەکانەوە تا کۆتاییان، هەر خۆیان قسەدەکەن، زۆر بە کەمی بوار بە قوتابییەکانیان دەدەن، کە بەشداری بکەن و پرسیاربکەن و گفتوگۆ بوروژێنن و را و بۆچوونەکانی خۆیان دەربارەی بابەتەکان دەربڕن.
وانەوتنەوە و فێرکردن و پەروەردەکردن، هونەر و زانستییە، ئەگەر مامۆستایان هونەرمەندی وانەوتنەوە نەبن سەرکەوتوونابن. ئەو مامۆستا بەهرەمەند و داهێنەرەی توانای ئەوەی هەیە وانەی فێرکردن و خوێندن بکات بە پارچە هونەرێکی داهێنەرانە، جیاوازییەکی زۆری هەیە، لەگەڵ ئەو مامۆستایەی کە بە شێوازێکی سارد و سڕ و بێچێژی تەڵقین ئاسایی یان وتاربێژی وانەکەی دەڵێتەوە.
مامۆستایانی دابڕاو لە پێشکەوتن و لە ڕێبازی نوێی فێرکردن و پەروەردەکردن، چاوەڕێی ئەوەیان لێناکرێت، کە بە شێواز و ڕێبازێکی نوێ منداڵان رابهێنن و فێریان بکەن. چونکە “ئەوەی هیچیی لەباردا نەبێت، ناشتوانێت هیچ ببەخشێت”.

ئەگەر مامۆستایان بە جدی هەوڵ بدەن و بیانەوێت، بە سەدان شێواز و ڕێبازی و تیۆری تازەی فێرکردن و پەروەردەکردن هەن.

یان خەیاڵ دەتوانن ریچکەشکێن و داهێنەربن و شێواز و رێبازێکی داهێنەرانەی نوێ دابهێنن. تەڵقین ئاسا و چاولێکەر و کلاسیک نەبن و بە شێواز و بە ستایلێکی نوێ و ئاسان وانەکانیان بڵێنەوە.
مامۆستای لێهاتوو و رۆشنبیر و نوێخواز، هەمیشە هەوڵی خۆرۆشنبیریکردن دەدات و دەیەوێت باکگراوندێکی رۆشنبیریی گشتیی هەبێت و دانەمێنێت. هەوڵ دەدات بە بواری ئەدەبیاتی منداڵان و بە هەموو بوارەکانی تریش ئاشنابێت. شایەنی باسە کە بەشێکی زۆری نووسەرانی چیرۆک و هۆنراوە بۆ منداڵان، لە مامۆستایان هەڵکەوتوون.
بۆیە پرۆژەی خولی راهێنانی مامۆستایان، لە پشووی هاویناندا زۆر پێویستە، زۆرن ئەو ماموستایانەی کە بیست بۆ سی ساڵە وانە دەڵێنەوە، کەچی تا ئێستا سێ جار یا چوار جار، بەشدارییان لە کورس و لە خولی هاوینەی راهێنانی مامۆستایان کردوون.
بۆیە نابەڵەد و بێ ئەزموونن لە بارەی تازەگەری و شێواز و رێبازە نوێیەکانی فێرکردن و پەروەردەکردنی منداڵان، بەپێی ئەم سەردەمە پێشکەوتووە.
پێویستە هەر مامۆستایەک، دوو یا سێ ساڵ جارێک بەشداری لە خولەکانی راهێنانی مامۆستایان لە پشووەکانی هاویناندا بکات.
تا لە پێشکەوتن و تازەگەرییەکانی بواری فێرکردن و پەروەردەکردنی سەردەمیانەی منداڵان بە ئاگابێت و سوودیان لێوەربگرێت. بە شێوازێکی تازە قوتابییانی کوردمان فێربکات و وانەکانی بڵێتەوە.
هەروەکو چۆن، پێشمەرگە پێویستی بەوە هەیە، کە بچێتە خولی راهێنانەوە، تا بە شێوەیەکی پراکتیکی، لەسەر چەکی مۆدێرنیزم مەشق بکات. هەر بەم شێوەیە مامۆستایانیش پێویستییان بە خول و کۆرسی راهێنانی بەردەوام هەیە.
ئەمریکا بەو پێشکەوتنەوە کە هەیەتی، لە پشووەکانی هاوینی هەموو ساڵێکدا، خولی راهێنان بە مامۆستایانی قوتابخانە بنەڕەتییەکان دەکاتەوە، هەموو مامۆستاکانیشیان بڕوانامەی بەکالۆریۆسیان لە فێرکردن و پەروەردەکردندا هەیە. هەر مامۆستایەکی بەشداربووی خولەکان، کە چوار جار یا پێنج جار بەشداری لە خولەکاندا بکات و لە بواری پسپۆرییدا، تێزێک دەربارەی بابەتێکی تازەی داهێنراو پێشکەش بکات، بڕوانامەی ماستەر وەردەگرێت و شایەنی پێگەیەکی تازەش دەبێت، لە پێشتریش دەبێت بەوەی کە بیکەن بە بەڕێوەبەری قوتابخانە یا بە سەرپەرشتیاری پەروەردەیی.

مامۆستایانی دڵسۆز، هەمووشتان ئەوە دەزانن، کە لە ئەمڕۆدا ئینتەرنێت و ئایپاد و ئایفۆنی زیرەک بوونە بە پێویستی هەرکەسێک، کودەتایان سپییان بەسەر پێنووس و تێنووس و پێنووستاش و لاستیکی کوژاندنەوەدا کردووە. ئەم ئامێرانە تازانە کەوتوونەتە هەموو ماڵێکەوە. منداڵانیش وەکو گەورەکان بەکاریان دەهێنن و لە بواری ئاکاریمیدا، سوودێکی زۆریان لێوەردەگرن. پێویستە ئێوەی مامۆستایانیش لە فێرکردن و لە پەروەردکردنی قوتابییەکانتاندا، سوود لە ئینتەرنێت وەربگرن.

مامۆستایانی خۆشەویست، وا تێنەگەن کە لەم نووسینەمدا، لە ڕۆڵی گرنگی ئەوەم کەم کردبێتەوە. مەبەستی من ئەوەیە کە ڕێباز و شێوازی تازە و داهێنان لە هونەری وانە وتنەوەدا بەکاربهێنن. بە دواداچوون بە گۆڕانکاری و تازەگەری و داهێنانی نوێی بواری پەروەدە و فێرکردن بکەن. پێویستە بە بەردەوامی بخوێننەوە. تا بزانن لە:

“دیوەخانە چ باسە”.

دەزانم کە مامۆستای نموونەیی و لێهاتوو و داهێنەری کوردی زۆر باشیشمان هەیە.

بە نموونە، ئاماژە بە خوشکێکی مامۆستای لێهاتوو و داهێنەر دەدەم، کە زۆربەی وانەکانی بە ڤیدیۆ لە فەیسبووکدا بڵاویانی کردۆوە. ئەم مامۆستا داهێنەرەمان، خاتوو “ئاماد”ە، مامۆستای پۆلی یەکی بنەڕەتییە لە قوتابخانەی خانزادی تەکیەاو لە شاری کەرکوکی کوردستانی. سەرسامم بە شێواز و ڕێباز و ستایلی هونەری و داهێنەرانەی سەرکەوتووی مامۆستا ئامەد، لە فێرکردن و پەروەردەکردن و ڕاهێنانی قوتابییەکانی. بە جوانی هەڵسوکەوتکردن لەگەڵیاندا. پێش هەموو شتێک مامۆستا ئامەدی میهرەبان، پردێکی لە خۆشەویستی و ڕێز لەگەڵ قوتابییەکانیدا دروستکردووە. ئەمەش راز و مەرجێکی سەرکەوتنی مامۆستای باشە.

مامۆستا ئامەد بە ڕۆحێکی کوردایەتی و بە کوردستان پەروەریش، قوتابییەکانی گەش و پەروەردە دەکات. لە زۆربەی وانەکانیدا، خۆی وەکو پێشەنگ و سەرمەشق و قوتابییەکانیشی وەک چاولێکردنی، بە جلی کوردیی ئاڵاواڵا و بە ئاڵای پیرۆزی کوردستانەوە لە ناو پۆل و لە قوتابخانەدا دەردەکەون . بەشێکی زۆریش لە فێرکردنی وانەکانی، بە جووڵەیی جەستە و بە یاری و بە چالاکییەوە بەستوون. ئەمەش شێوازێکی سەرکەوتوو و ئاسان و خۆشیشە بۆ فێرکردن و فێربوون. مامۆستا ئامەد یەکێکە لە مامۆستا داهێنەرە

نموونەییەکانی کوردستان. ئافەرین و دەستخۆشی لە مامۆستای دڵسۆز و بەڕێزمان، مامۆستا ئامەد دەکەم. هیوای درێژەپێدان و داهێنانی نوێتر و پێشکەوتن و سەرکەوتنی زیاتر و زیاتری بۆ دەخوازم. بۆ شایەنی ئەوەی دەزانم، کە لەبەردەم بەڕێوەبەرێتی خوێندنی کوردی لە شاری کەرکوک، جوانترین و بەرزترین پێکەری لە بەهاترین گەوهەر و ئەڵماس بۆ دروستبکرێت.
هیواخوازیشم لە نموونەی مامۆستا ئامەد لەناو مامۆستایانی کوردمان زۆرتر بێت.
ڕەزا شوان
نەرویج: ٢٠٢٣

تیفتیفەی زەوی.. بەختیار محەمەد

زەوی بەهاران
ڕیش و سمێڵ دادەنێ
زستانان لە سەرتاشخانەی ڕێبەندان
بە گوێزانی شەختە
جوان جوان
دەیتاشێ.
زەوی هاوینان
قژ و مووی هەموو سپی دەبێ
پاییزان لە سەرتاشخانەی ڕەشەبادا
بە گوێزانی خەزان
جوان جوان
دەیتاشێ.

زەوی هەموو هاوینان ئارەقەی زۆر دەکا و
زستانان لە حەمامی خوادا
بە شامپۆی بەفر و

به ڕێژنه‌ی باران
جوان جوان
خۆی ده‌شوا.
زه‌وی هه‌موو پاییزان
خۆی وه‌ك ژنه پۆرنه‌رێك
ڕووت ده‌كاته‌وه و
به‌هارانیش
وه‌ك كچه مۆدێلێك
جوانترین به‌رگی گیا ده‌پۆشێ.
زه‌وی به هه‌موو شێوه‌یه‌ك جوانه:
چ ڕووت و قووت بێ
چ به‌رگی له‌به‌ر بێ
چ به حه‌یا و به شهڕه‌ف بێ
چ بێ نامووس و سۆزانیی بێ.

به‌ختیار محه‌مه‌د

كتێبی “كەمێك □وناكییەكە زیاد بكە شادییە دوورەكان بێگانەن”.. نووسینی: تەیب قادر

كتێبی “كەمێك □وناكییەكە زیاد بكە شادییە دوورەكان بێگانەن”، بەرھەمی چوار ساڵ ئیشكردنی نووسەر و شاعیر تەیب قادرە، وەك شاعیر دەڵێت: لەو دیوانەدا جارێكی تر بە تێڕوانینی جیا لە مرۆڤم ڕوانیوە، كە مرۆڤ لەگەڵ مردن یان لەگەڵ ژیاندا لەگەڵ هەموو ئەو كەرەستانەی دەوروبەری، چۆن مامەڵە دەكات.

تەیب قادر لە لێدوانێكیدا ئاماژەی بەوە دا، ئەم دیوانە ئەزموونێكی جیاواز و جۆرێكی تر لە بیركردنەوەی منە، ئەو بیرۆكانەم هێناوەتە ئارا كە مرۆڤ لە كوێ بوونی خۆی لەبیر دەكات و لە كوێ هەوڵ بۆ بوونی خۆی دەدات. ئەم كتێبە هەم پرسیار دەكات و هەم هەوڵ دەدات شیكار بۆ پرسیار و ماناكانی تر بكات. گەڕانێكە

بەناو شوێنە تاریکەکان و شوێنە ڕوو ناکەکانی گەردوون کە مر□ق ل□و بەینەدا لە ململانێیە.

ئەم کتێبە دووه□م کتێبی بڵاوکراوەی ناوەندی تەم بۆ نووسینی کوردییە، بە هاوبەشی لەگەڵ دەزگای ڕۆسا چاپ و بڵاو دەکرێتەوە. کتێبەکە ٤٦٩ لاپەڕەیە بە قەبارەی ٢١ بە ١٤ کە چوارەم کتێبی شیعری تەیب قادرە.

زایەڵەی دەنگەکان.. ستار ئەحمەد

دەنگ هەڵم□ بڕە
با زیاتر ئارەقەی تووتیەکان
بەگەڵای تووتنا چڕن□ بنەوە
نەوەکوو گوڵەکان رەنگ بکە ن و
باخچەکانمان کاڵببنەوە
من لەئاستی دەنگەکاندا
یەجگار کاسم
رەنگەکان روانگەم لیڵدەکەن
مۆر ببینم
فرمێسکی یەختەی قوربانیم
دەرخواد دەدەن
زەرد ببینم
پاییز تەختەی سەرفەرازیم
بەگەڵا مردوو شۆر دەکات
سەوز ببینم
نەهەنگەکان
خوێنم دەکەن بەنەخشیلە
هێشتا ورد بووم
چەچەمیان بەرەنگی ئاسمان
لەخوێناوی دایکم نا
بەرکی باوکمیان هەڵدڕی

جەرگ و دڵیان خستە جێگەی
من دڵنیام
هەمان رەنگ و
هەر ئەو دەنگەی
لەگەڵ زایەڵەی سەحرادا
تێکەڵبوویت و
عەبای شەوت کردە شانت
خولگەی هەڵاتنت بەزاند
شات□ان بووە میوانت
دەنگ هەڵم□ بڕە
باکانیاوەکان وشك نەکەن
تاڤگەکان نەبنە برووسکە
ئەوەی بەهەڵەبجە کرا
هەمان خەڵاتی کۆبانێ و
دیاربەکرو
کەرکووکە.

ستار ئەحمەد